Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 81 (9577). • 1989 йил 27 апрель, • пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

ОРБИТАДАН ДАРАКЛАР

Учишни бошқариш маркази, 25 апрель (ТАСС). Александр Волков, Сергей Крикалев ва Валерий Поляковларнинг космик вахтаси ниҳоясига етмоқда.

Экипаж илмий программанинг якунловчи экспериментларини бажармоқда, ўтказилган тадқиқотларнинг натижалари акс этган материалларни ерга қайтаришга тайёргарлик кўрмоқда. Космонавтлар орбитадан тушишга тайёргарлик режасига мувофиқ медицина кўригидан, жумладан «Чибис» либосини кийиб, машқ давомида кўрикдан ўтмоқдалар.

«Рентген» халқаро программасига кўра, астрофизик тадқиқотлар давом эттирилмоқда. 24 апрель куни геркулес буржидаги рентген пульсаридан келаётган нурланиш қайд этилди, бугун эса орбитадан обсерватория телескоплари оққуш Х-1 рентген манбаига қаратилади.

Космонавтлар учишнинг якунловчи босқичида вазнсизлик ҳолатида олий ўсимликларни етиштириш технологиясини янада пишиқтириш юзасидан биологик экспериментлар туркумини бажарадилар. «Светоблок-М» ва «Ўсиш-4М» қурилмаларида буғдой ва арабидопсис ўсимлигининг етилиши тадқиқ этилмоқда, космик оранжереялардан бирида эса Совет — Француз экипажи орбитал комплексга олиб келган орхидейлар ўсиб турибди.

Ерга қайтишга тайёргарлик нормал бормоқда. Александр Волков, Сергей Крикалев ва Валерий Поляков ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1989 йил 25 апрель куни КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум КПСС Марказий Комитети фаолиятининг баъзи ташкилий масалаларини кўриб чиқди. Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев доклад қилди.

Ўрток М. С. Горбачев ҳозир пенсияда бўлган КПСС Марказий Комитети аъзолари, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзоларидан бир группаси партиянинг сайлаб қўйилган марказий органларидаги ўз ваколатларини соқит қилиш тўғрисидаги илтимос билан КПСС Марказий Комитетига ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясига мурожаат этишганини маълум қилди (Мурожаатнома матбуотда эълон қилинмоқда).

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ва Марказий Ревизия Комиссияси ўз ваколатларини соқит этиш тўғрисида мурожаатнома ёзган КПСС Марказий Комитети аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Марказий Ревизия Комиссияси аъзоларининг илтимосини қондирди. Ўрток М. С. Горбачев шу ўртоқларнинг партия сайлаб қўйилган органларидаги иши учун уларга катта миннатдорчилик изҳор этди ва эзгу ниятлар билдирди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети аъзоси, шахсий пенсионер С. А. Афанасьев, КПСС Марказий Комитети аъзоси, шахсий пенсионер А. П. Ночевкин, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, шахсий пенсионер Г. А. Жуков, КПСС Марказий Комитети аъзоси, шахсий пенсионер А. П. Ляшко, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, КПСС Владимир область комитетининг биринчи секретари Р. С. Бобовиков, КПСС Марказий Комитети аъзоси, шахсий пенсионер Е. Ф. Муравьев, КПСС Марказий Комитети аъзоси, Иркутск область Коршуновск кон-бойитиш комбинатининг экскаватор машинисти А. П. Мясников, КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР Фанлар академияси президиумининг маслаҳатчиси П. Н. Федосеев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Ю. Ф. Соловьев, КПСС Марказий Комитети аъзоси, шахсий пенсионер Г. А. Алиев, КПСС Марказий Комитети аъзоси, И. В. Курчатов номидаги атом энергияси институтининг фахрий директори А. П. Александров, КПСС Марказий Комитети аъзоси, халқ депутатлари Москва шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси В. Т. Сайкин, КПСС Марказий Комитети аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин, КПСС Марказий Комитети аъзоси, КПСС Краснодар ўлка комитетининг биринчи секретари И. К. Полозков, КПСС Марказий Комитети аъзоси, КПСС Волгоград область комитетининг биринчи секретари В. И. Калашников, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А.-Р. Х. Везиров, КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг раиси А. Н. Аксенов, КПСС Марказий Комитети аъзоси, КПСС Кемерово область комитетининг биринчи секретари А. Г. Мельников, КПСС Марказий Комитети аъзоси, КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари В. К. Месяц, КПСС Коми область комитетининг биринчи секретари В. И. Мельников сўзга чиқдилар.

Пленум КПСС Куйбишев область комитетининг биринчи секретари В. Г. Афонин, РСФСР Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. А. Бабенко, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти Е. П. Велихов, Белоруссия Компартияси Витебск область комитетининг биринчи секретари В. В. Григорьев, Украина Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. А. Ивашко, Тула шаҳридаги «Арсенал» заводи радиомонтажчиси В. А. Қосимова, СССРнинг Германия Федератив Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ю. А. Квицинский, Ўзбекистон ССРдаги «Малик» совхози пахтачилик бригадасининг бошлиғи Т. Б. Қирғизбоева, «Красноярскуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Назаровский» разрези экскаватор машинисти С. В. Клейко, Воронеждаги «Электроника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси асбобсоз слесарлари бригадири А. Е. Колбешкин, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг раиси В. А. Коптюг, Удмуртия АССРдаги Д. Ф. Устинов номли «Ижмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари Ю. И. Лобов, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари П. Қ. Лучинский, Украина ССР Министрлар Советининг раиси В. А. Масол, Владивостокдаги уйсозлик комбинати сувоқчи-бўёқчилар бригадири Г. В. Меркулова, В. И. Ленин номидаги Тбилиси электровозсозлик заводи электр монтажчилари бригадири Г. А. Метонидзе, СССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раиси М. Ф. Ненашев, генерал-полковник В. В. Осипов, Ленинград область «Детскосельский» совхози сабзавоткорлар бригадири В. Р. Паршина, Орёл областидаги партия XVII съезди номли давлат наслчилик заводининг директори И. А. Пентюхов, СССР Фанлар академияси Жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти директори Е. М. Примаков, В. И. Ленин номидаги Магнитогорск металлургия комбинатининг бош директори И. Х. Ромазан, КПСС Марказий Комитети Халқаро бўлимининг мудири В. М. Фалин, СССР Фанлар академияси вице-президенти Қ. В. Фролов ўртоқларни КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатликдан аъзоликка ўтказди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев якунловчи нутқ сўзлади. (Музокаралардаги нутқлар ва якунловчи нутқ матбуотда эълон қилинади).

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини якунлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. ГОРБАЧЕВнинг

1989 йил 25 апрелда КПСС Марказий Комитети Пленумида қилган доклади

Ўртоқлар!

Марказий Комитетнинг ушбу Пленуми муҳокамасига киритилган масала доирасида биз КПСС Марказий Комитети аъзолари, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари группасининг мурожаатномасини кўриб чиқишимиз керак. Мазкур ҳужжатни ўқиб беришга рухсат этгайсиз.

«Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига.

КПСС Марказий Ревизия Комиссиясига.

Биз, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари КПСС Марказий Комитетининг Пленумидан қуйидаги мурожаатномамизни кўриб чиқишни илтимос қиламиз.

Биз КПСС XXVII съездида партиямизнинг раҳбар органлари составига сайланган эдик, съезддан кейинги даврда ёшимиз ўтиб қолгани ёки саломатлигимиз ёмонлашганлиги сабабли пенсияга чиқдик.

КПСС Марказий Комитети ва КПСС Марказий Ревизия Комиссияси составига кирувчи барча ўртоқлардан қайта қуришда иштирок этиб, қизғин фаолият кўрсатиш талаб қилинаётган ҳозирги вақтда биз иш манфаатларини кўзлаб, КПСС Марказий Комитети аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари ваколатларини зиммамиздан соқит қилишимиз зарур, деб ҳисоблаймиз.

КПСС Марказий Комитетига, Марказий Ревизия Комиссиясига шу илтимос билан мурожаат қилар эканмиз, жонажон партиямизнинг, унинг Марказий Комитети ҳамда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг сиёсий йўлини якдиллик билан қўллаб-қувватлашимизни билдирамиз.

Бизга кўрсатилган юксак ишонч учун Ленин партиясига, унинг Марказий Комитетига чуқур, самимий миннатдорчилик билдирамиз ва жамиятимизни революцион янгилашда, қайта қуриш вазифаларини ҳал қилишда чин қалбдан янги муваффақиятлар тилаймиз.

Ленин партиясининг фаолиятида бундан буён ҳам актив иштирок этаверамиз, деб КПСС Марказий Комитетига ваъда берамиз».

Шу муносабат билан Сиёсий бюронинг топшириғига мувофиқ қуйидагиларни айтмоқчиман.

Марказий Комитет ва Марказий Ревизия Комиссиясининг ҳозирги состави партиянинг XXVII съездида, социалистик жамиятни қайта қуришга, уни янгилашга қаратилган сиёсий йўлни ишлаб чиққан съездда сайланган эди. Бу сиёсий йўлни амалга ошириш жамиятимизни чуқур революцион сиёсий, иқтисодий, социал ва маданий ўзгартишлар йўлига олиб чиқди.

Қайта қуриш сиёсатини ишлаб чиқишга доир кўламлари жиҳатидан мислсиз ва ғоят масъулиятли ана шу ишда партия Марказий Комитети ҳал қилувчи роль ўйнади ва ҳозир ҳам ҳал қилувчи роль ўйнамоқда, партия Марказий Комитети ҳақиқатан ҳам ана шу йилларда вазиятга баҳо беришда катта сиёсий мардлик кўрсатди, узоқни кўра билишини, реализмни намоён қилди ҳамда ғоят жиддий интеллектуал ишни бажарди. Ҳақиқатан ҳам шундай, ўртоқлар. Бу эса партиянинг олий раҳбар органи барча аъзоларидан партия олдида, ўз халқи олдида, тарих олдида юксак масъулиятни талаб қилди.

Сиёсий бюро ҳисоблайдики, Марказий Комитет қайта қуриш сиёсий йўлига чуқур садоқатини намойиш этганлиги, давр талаблари даражасида бўлганлиги учун ҳам биз бу вазифаларни уддалай олдик.

Лекин бутун жамиятимиз олдида, аввало партия, унинг Марказий Комитети олдида кўламлари ва янгилиги жиҳатидан ғоят мураккаб вазифалар пайдо бўлганлигини алоҳида таъкидлаш лозим,— бу Марказий Комитетнинг олдинги фаолиятига баҳо бериш нуқтаи назаридан ҳам, келажак учун сабоқ бўлиши жиҳатидан ҳам принципиал аҳамиятга эгадир. Бу вазифаларни муҳокама қилиш ва ҳал этиш жиддий баҳслар, изланишлар, фикрларни қиёслаш вазиятида ўтди. Марказий Комитет ана шу даврда қарорларни ишлаб чиқиш ва қабул қилишда, уларни амалга оширишда бирликни намойиш қилди.

Марказий Комитет, Ревизия Комиссияси аъзоларининг жипслиги ва бирлиги туфайли биз жуда катта ишни уддалай олдик, бу иш жамиятимизни қайта қуришнинг янги босқичига — ана шу йўлни амалда рўёбга чиқариш босқичига олиб чиқди.

Ҳа, бу оддий давр эмас — мамлакатимиз, партия, социализм тақдирига даҳлдор туб сиёсий қарорлар қабул қилиш даври бўлди, албатта.

Кўпларимиз ўз кўникмаларимиздан, тафаккур андозаларидан воз кечишимизга тўғри келди. Шунга қарамай, жамиятимиз тараққиётининг ана шу энг масъулиятли даврида Марказий Комитет энг асосий, бош масалаларда юксак даражада турди.

Шуни ҳам айтиш керакки, гап фақат қарорларнинг қабул қилинишидагина эмас, партияда, меҳнаткашлар орасида, жамиятда ана шу қарорларни рўёбга чиқариш юзасидан олиб борилаётган жуда катта ишда ҳамдир. Чунки гап, ўртоқлар, миллионлаб одамлар тўғрисида, мамлакатнинг ҳозирги куни ва келажаги тўғрисида бормоқда, ҳозирги дунёда Совет Иттифоқи жуда катта роль ўйнаётганлиги ҳисобга олинса, маълум сабабларга кўра, бу бутун жаҳондаги вазиятга, умуман жаҳон тараққиётига жуда катта таъсир ўтказмоқда.

Мен шу ҳақда гапириб, Марказий Комитетнинг ишини бежаб, ошириб-тошириб кўрсатмоқчи эмаслигимни тушунасизлар, деб умид қиламан. Биз, шу залда ўтирган кишилар, бутун реал манзарани биламиз. Фақат XXVII съезддан кейинги иш тажрибасидан Марказий Комитет фаолиятида қайта қуриш сиёсий йўлини шакллантириш ва амалга ошириш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган асосий жиҳатни кўрсатиб ўтмоқчиман.

Лекин ҳаёт бир жойда турмайди. Қайта қуриш иқтисодий, социал, сиёсий ечимлардан ташқари кадрлар ўзгариши билан ҳам боғлиқ бўлмоқда. Партияда ва умуман жамиятда кучлар жиддий равишда қайтадан группаларга бўлинмоқда. Буни янги вазифалар тақозо этаяпти.

Сизларга шуни айтишим керакки, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси олдидан конференцияга ташкилий масалаларни ҳал қилиш ҳуқуқини бериш тўғрисидаги масала қўйилган эди. Аммо ўшанда биз тўғри қарор қабул қилдик, буни ҳозир тасдиқлаш мумкин деб ўйлайман. Биз энг аввало, конференциянинг барча кучларини мамлакатда авж олиб кетган қайта қуриш жараёнларини чуқурлаштириш вазифаларига қаратишга уриндик.

Бу эса ўзини бутунлай оқлади. Конференция юксак даражада ўтди ҳамда партия ва жамият тараққиётида жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Бунинг устига, ўша пайтда Марказий Комитетдаги вазият ҳам бошқача эди, чунки маълум сабабларга кўра актив фаолиятдан четлашган Марказий Комитет аъзолари нисбатан кўп эмас эди.

Эндиликда эса, айниқса партияда ҳисобот-сайлов кампанияси ўтказилгандан кейин вазият, ўртоқлар, анча ўзгарди. Шу вақт ичида давлат органларида ҳам катта ўзгаришлар юз берди, бу ўзгаришлар кадрларни ҳам ўзгартиришни талаб қилди.

Ҳозир партиянинг марказий органларида қандай манзара вужудга келди? Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, шуни айтишим керакки, Марказий Комитетнинг 301 аъзосидан ҳозир 83 киши пенсияга чиққан; Марказий Комитет аъзолигига 157 кандидатдан 27 таси пенсионер; Марказий Ревизия Комиссиясининг 82 аъзоси орасида 12 киши пенсионердир. Шундай қилиб, ҳозир партия марказий органлари составидаги 122 киши пенсионердир.

Ҳозир Марказий Комитетда қарор топган вазият—Марказий Комитет составидаги пенсияга чиққан кўпгина ўртоқлар билан суҳбатлар ҳам шуни кўрсатиб турибди — уларни ҳам ташвишга солмоқда. Уларнинг кўплари чуқур партиявий эътиқодига, партия этикасига ва шунчаки инсоний имкониятларга асосланиб, партия ва давлат ишида фаол иштирок эта олмаётганликлари учун ўзларини ноқулай ҳис этаётганликлари тўғрисидаги масалани қўймоқдалар — бу мутлақо тўғридир. Ҳозирги ҳаёт, унинг жўшқинлиги ва миқёслари, Марказий Комитет зиммасига тушаётган вазифалар эса тағин ҳам кўпроқ активликни талаб қилмоқда.

Ўртоқларимиз Марказий Комитетга мурожаатномаларида ҳам худди шу ҳақда гапирмоқдалар. Улар партиянинг сиёсий йўлини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Марказий Комитетнинг қайта қуриш жараёнларини янада ривожлантириш ишларини кучайтириш зарурлигини тушунмоқдалар. Аммо улар айни вақтда бу ишда олдингидек активлик билан қатнаша олмайдилар. Бу умумий фикрдир. Бу масалани Марказий Комитет ва Марказий Ревизия Комиссиясининг пенсияга чиққан кўпгина аъзолари шахсий суҳбатларда ҳам ўртага қўйишди, Марказий Комитет раҳбарияти билан ҳам муҳокама қилишди. Уларнинг КПСС Марказий Комитети пленумига ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясига коллектив мурожаатномаси ана шу кайфиятнинг натижаси ҳамдир.

Партиянинг ҳам, жамиятнинг ҳам хабардорлиги, кенг ошкоралик шароитида биз ҳозир гаплашиб олаётган масалалар коммунистлар орасида ҳам партиясизлар орасида ҳам муҳокама қилинмоқда. Бу эса совет кишилари партия учун, Марказий Комитет учун, қайта қуриш тақдири учун қанчалик жон куйдираётганликларидан далолат беради. Қайта қуришнинг бошланиши партия ва унинг раҳбар органлари фаолияти билан боғлиқ бўлганлиги учун бундан бўёғига қайта қуришнинг қандай бориши ҳам кўп жиҳатдан уларга боғлиқ эканлигини совет кишилари яхши тушунадилар. Шахсий суҳбатлар, учрашувлар чоғида одамлар шу мавзуни муҳокама қилмоқдалар, ўз ташвишларини ифодаламоқдалар ва ҳатто ана шу масалаларни ҳал этиш йўлларини таклиф қилмоқдалар.

Бир группа ўртоқларимиз — Марказий Комитет аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар ва Марказий Ревизия Комиссияси аъзоларининг мурожаатномаси муносабати билан мен ана шуларни айтмоқчи эдим.

Бу хусусда биз қандай йўл тутамиз?

Сиёсий бюро ўз ваколатларини соқит қилиш тўғрисида Марказий Комитетга мурожаатнома ёзган Марказий Комитет аъзоларининг, Марказий Комитет аъзолигига кандидатларнинг, Марказий Ревизия Комиссияси аъзоларининг илтимосини қондириш мумкин, деб ҳисоблайди. Бу хусусда Уставда тўсқинлик қилувчи қоидалар йўқ. Бу яширин овоз беришни талаб қилмайди. Чунки Уставга мувофиқ у ёки бу сабабларга кўра партия Марказий Комитети составидан кимнидир чиқариш лозим бўлган ҳоллардагина яширин овоз бериш ўтказилади. Ҳозир эса одамлар объектив, муҳим сабабларга кўра, ваколатларини ўзларидан соқит қилишлари ҳақида гап бормоқда, бинобарин, уларнинг илтимосини тушунишимиз керак. Сиёсий бюронинг фикри ана шундай.

Юқорида айтганимдек, Сиёсий бюро ўртоқларимизнинг илтимоси қондирилсин, деган таклифни киритади.

Партия Марказий Комитетининг Пленумига докладим ана шундан иборат. Келинглар, шу масалани кўриб чиқайлик, уни ҳал этайлик. Марказий Комитет ва Марказий Ревизия Комиссияси аъзоларининг фикри қандай? Мен мурожаатномага имзо чеккан кишиларга ҳам — улардан бирортаси сўзга чиқмоқчи бўлса, марҳамат,— пленумнинг барча иштирокчиларига ҳам шундай савол билан мурожаат қиламан.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясига

Биз, КПСС Марказий комитетининг аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари, КПСС Марказий Комитетининг Пленумидан қуйидаги мурожаатномамизни кўриб чиқишни илтимос қиламиз.

Биз КПСС XXVII съездида партиямизнинг раҳбар органлари составига сайланган эдик, съезддан кейинги даврда ёшимиз ўтиб қолгани ёки саломатлигимиз ёмонлашганлиги сабабли пенсияга чиқдик.

КПСС Марказий Комитети ва КПСС Марказий Ревизия Комиссияси составига кирувчи барча ўртоқлардан қайта қуришда иштирок этиб, қизғин фаолият кўрсатиш талаб қилинаётган ҳозирги вақтда биз иш манфаатларини кўзлаб, КПСС Марказий Комитети аъзолари, Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари ваколатларини зиммамиздан соқит қилишимиз зарур, деб ҳисоблаймиз.

КПСС Марказий Комитетига, Марказий Ревизия Комиссиясига шу илтимос билан мурожаат қилар эканмиз, жонажон партиямизнинг, унинг Марказий Комитети ҳамда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг сиёсий йўлини якдиллик билан қўллаб-қувватлашимизни билдирамиз.

Бизга кўрсатилган юксак ишонч учун Ленин партиясига, унинг Марказий Комитетига чуқур, самимий миннатдорчилик билдирамиз ва жамиятимизни революцион янгилашда, қайта қуриш вазифаларини ҳал қилишда чин қалбдан янги муваффақиятлар тилаймиз.

Ленин партиясининг фаолиятида бундан буён ҳам актив иштирок этаверамиз, деб КПСС Марказий Комитетига ваъда берамиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ АЪЗОЛАРИ:

Александров А. П.	Егоров А. Г.	Одинцов В. Е.
Алиев Г. А.	Ежевский А. А.	Петров В. И.
Алтунин А. Т.	Ермин Л. Б.	Поляков В. Н.
Антонов А. К.	Зайцев М. М.	Пономарев Б. Н.
Архипов И. В.	Зимянин М. В.	Пономарев М. А.
Афанасьев С. А.	Ивановский Е. Ф.	Прокопьев И. П.
Багиров К. М.	Карлов В. А.	Птицин В. Н.
Байбаков Н. К.	Карпова Е. Ф.	Рахманин О. Б.
Бальмонт Б. В.	Клименко И. Е.	Рекунков А. М.
Бахирев В. В.	Клюев В. Г.	Риков В. Н.
Башилов С. В.	Коноплев Б. В.	Савинкин Н. И.
Бородин Л. А.	Корниенко Г. М.	Соколов С. Л.
Васильев Н. Ф.	Круглова З. М.	Соломенцев М. С.
Вашченко Г. И.	Кузнецов В. В.	Теребилов В. И.
Герасимов И. А.	Куликов В. Г.	Титаренко А. А.
Грибков А. И.	Куркоткин С. К.	Тихонов Н. А.
Громова М. С.	Ломако П. Ф.	Третьяков П. И.
Громико А. А.	Лутак И. К.	Трунов М. П.
Гудков А. Ф.	Ляшко А. П.	Федосеев П. Н.
Гуженко Т. Б.	Макаренко В. С.	Филатов А. П.
Демиденко В. П.	Мальцев В. Ф.	Червоненко С. В.
Демирчян К. С.	Мозговой И. А.	Черний А. К.
Демичев П. Н.	Муравьев Е. Ф.	Шакиров М. З.
Добрик В. Ф.	Ночевкин А. П.	Школьников А. М.
Долгих В. И.	Огарков Н. В.	

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ АЪЗОЛИГИГА КАНДИДАТЛАР:

Антонов Н. А.	Жуков Г. А.	Рубэн Ю. Я.
Буренков С. П.	Камалиденов З.	Рибаков А. М.
Вороновский Г. П.	Комаров Н. Д.	Саркисян Ф. Т.
Глушков Н. Т.	Коновалов В. Н.	Сеидов Г. Н.
Давидов Н. Г.	Константинов А. У.	Скляров Ю. А.
Деменцев В. В.	Кошоев Т. Х.	Шапиро Л. Б.
Егоров Г. М.	Матафонов М. И.	Шубников Н. М.
Ермаш Ф. Т.	Мукашев С.	Ястребов И. П.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ АЪЗОЛАРИ:

Баликова Л. К.	Ефремов Л. Н.	Криворучко Л. Л.
Гилашвили П. Г.	Зверев А. И.	Сизов Г. Ф.
Гребенюк В. А.	Капитонов И. В.	Сонгайла Р.-Б. И.
Ерпилов П. И.	Комарова Д. П.	Степанов В. Т.

АФҒОНИСТОНГА ТИНЧЛИК КЕРАК

27 апрель куни афғон халқи Савр инқилобининг ўн бир йиллигини нишонлайди. Ана шу сана муносабати билан Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги бош консулхонасида матбуот конференцияси ўтказилди.

Бош консул Ғулом Ҳазрат Ҳамгар матбуот конференциясида сўзга чиқиб, Афғонистондаги инқилобий ўзгартишларни халқ оммаси кенг кўламда қўллаб-қувватлаганлигини таъкидлади.

Аммо жамиятни янгилаш душманлари халқаро империализмнинг мададида биродаркушлик урушини авж олдириб юбордилар.

АХДП ва республика ҳукумати ўтказаётган миллий яраш сиёсатини холис ниятли барча кишилар қўллаб-қувватламоқдалар. Региондаги можарони бартараф этиш юзасидан Женевада қабул қилинган аҳдномаларни томонларнинг ҳаммаси сўзсиз бажариши керак. Афғонистон билан Совет Иттифоқи сиёсий жиҳатдан соғлом фикр намунасини намойиш қилдилар. Бироқ муросасиз оппозиция Покистон қуролли кучларининг мададига таяниб, хунрезликни давом эттирмоқда. Аммо мустақиллик ва озодлик йўлига ўтиб олган халқни букиб бўлмайди.

Афғонистон меҳнаткашлари республика учун машаққатли дамларда бериб келган ва бераётган қардошларча ёрдам учун Совет Иттифоқи халқларидан астойдил миннатдордирлар. Ўзбекистон билан яхши қўшничилик муносабатлари мустаҳкамланиб, тобора ривожланмоқда. Ўзбекистон ССР бир қанча областларининг Афғонистон шимолий вилоятлари билан дўстлиги бунинг ёрқин намунасидир.

Ғ. Ҳ. Ҳамгар журналистларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди.

(ЎзТАГ).

СОЦИАЛ ТАЪМИНОТНИ КЕСКИН ЯХШИЛАЙЛИК

ИЛГАРИ хабар қилинганидек, 21 апрель куни халқ депутатлари Тошкент область Советининг навбатдаги сессияси бўлиб ўтди. Сессия кун тартибига киритилган қайта қуриш ва социал таъминот соҳасидаги долзарб масалалар юзасидан музокараларда ўнга яқин область депутати иштирок этди.

Қуйида мухбиримизнинг сессиядан тайёрлаган ҳисоботини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ СЕССИЯСИДАН

ОБЛАСТЬ ижроия комитетининг сессияга доклади тезислари область газеталарида икки ҳафта илгари эълон қилингани сессияга тайёргарлик кўришга, унинг руҳига кучли таъсир ўтказди. Биринчидан, сессия кун тартибидаги асосий масала муҳокамаси жойларда икки ҳафта илгари бошланди. Мавжуд камчиликлар, муаммолар обдан ўрганилганлиги сессия пайтида яққол сезилиб турди. Буни музокарада қатнашиш истагида 24 киши рўйхатга ёзилганидан ҳам билса бўлади.

Иккинчидан, нутқлар анча лўнда бўлиб ,асосан мавжуд нуқсонлар очиб ташланди, аҳволни ўнглаш, муаммоларни ҳал этиш юзасидан аниқ таклифлар айтилди.

— Доклад тезислари билан газета орқали танишган шаҳримиз меҳнаткашлари, айниқса область Советининг депутатлари унда мавжуд аҳвол кенг қамраб олингани, чиқарилган хулосалар жуда тўғри эканлигини таъкидладилар,— деди биринчи бўлиб минбарга чиққан Ангрен шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси **С. Н. Холмирзаев.**— Шунингдек, биз шаҳримиз адресига социал таъминот соҳасидаги камчиликлар юзасидан билдирилган танқидий мулоҳазаларни тан оламиз, аммо баъзи масалаларда эътирозларимиз ҳам йўқ эмас.

Шундан сўнг нотиқ ангренлик уруш ветеранлари ва инвалидларига берилаётган гўшт ва сут маҳсулотлари камайиб бораётганлигини таъкидлади. Бундан ташқари Ангрен кўмирчиларининг оғир меҳнатлари бутун мамлакатга маълум. Шаҳардаги меҳнат ветеранлари ва пенсионерларнинг аксарият кўпчилиги despite кончилардир. Уларга кўрсатилаётган социал таъминот хизмати қониқарли эмас.

Пенсия белгилаш ва тўлаш марказлари ишни енгиллаштириш ўрнига чалкаштириб, оғирлаштириб юборди, натижада шикоятлар аввалгига нисбатан кўпайиб кетди, деди нотиқ сўзининг охирида.

Доклад тезисларида Оҳангарондаги 300 ўринли руҳий-асаб касалликлари интернат-уйи қурилиши планлари йил сайин бажарилмай келинаётганлиги қайд этилган.

— Нега шундай бўлаяпти, бунинг учун ким айбдор? — деган саволларни ўртага ташлади «Оҳангарон» совхозининг сигир соғувчиси **Ҳ. Ўроқова.**— Биз ветеранларга, ногирон ва пенсионерларга раҳм-шафқат ҳақида тинмай гапирамиз, «Узбекшахтастрой» трести эса бу интернат-уйни 10 йилдан бери эрмак қилиб келади. Бугун биз мана шу сессия минбаридан туриб «Бу объект қачон битказилиб, муштоқ бўлиб кутаётган эгаларига топширилади?» деган лўнда саволни ўртага ташлаб, трест раҳбарларидан унга амалий жавоб талаб қилсак ўринли бўлади деб ҳисоблайман.

Область депутати кўп болали меҳнаткаш аёлларнинг турмуш ва иш шароитлари хусусида ҳам тўхталди. Районда болалар боғча ва яслилари мутлақо етишмайди. Оқибатда болали оналарнинг кўпчилиги тўла куч билан ишлай олмаяптилар. Бир ёқда медицина хизматининг аҳволи чатоқ, 38 та фельдшерлик-акушерлик пункти аҳолининг талабига жавоб бермаяпти. Биринчидан, малакали врачлар, ҳамширалар етишмайди. Иккинчидан, бинолар ноқулай, шароит йўқ, керакли дори-дармонлар жуда кам, зарур бўлиб қолган пайтларда дарров топилавермайди.

Чирчиқ шаҳридаги болалар шифохонаси врач-педиатри **Ж. К. Свечкарёва** минбарга чиқади.

— Хомаки ҳисобимизга қараганда шаҳримизда яшовчи ҳар олти кишининг бири пенсияда,— деди у.— Бу кўп, ҳар ҳолда, социал таъминот ходимларига иш етарли. Айниқса, янги ташкил этилган социал ёрдам бўлими ходимларига қийин бўлаяпти. Чунки улар уйма-уй юриб ёлғиз кексалар ва инвалидлар ҳолидан хабар олишлари, агар зарур бўлса магазин ва дорихоналардан озиқ-овқат ҳамда дори-дармонлар олиб келиб беришлари керак. Афтидан, бу юмушларни бажаришга улгуриш учун ходимларга машина ажратиш керакка ўхшайди.

Депутат яна бир масалага сессия қатнашчилари эътиборини қаратди. Дам олиш уйларига, санаторияларга фақат уруш қатнашчилари ва инвалидларига йўлланма ажратилади, оддий пенсионерларга, ветеранларга эса йўқ. Шу ўринда социал адолат принциплари бироз бўлсада бузилмаганмикин?

Бўка районида жаъми 13,5 минг пенсионер ва нафақачи бор. Уларга йилига 6—7 миллион сўм пул тўланади. Район меҳнаткашларининг йиллик даромади эса 13—14 миллион сўм. Демак, бу маблағнинг ярми пенсионерларга сарф бўлади. Бу озми, кўпми? Ветеранлардан, пенсионерлардан тушаётган ариза ва шикоятлар мазмунига қараганда гап фақат пулда эмас. Уларга бошқа жиҳатлардан ҳам ёрдам ва енгилликлар керак. Шундай муаммолар борки, уларни район ташкилотларининг ўзи ҳал эта олмайди. Чунончи, пенсионерларга аввало колхоз ва совхоз ёрдам бериши керак дейишади-ю, бироқ бирор тадбир уюштириш учун Давлат банки пул бермайди.

— Бундан буён совет органлари раҳбарлари халқ орасида кўпроқ бўлишлари керак,— деди музокарада қатнашган Бўка район партия комитетининг биринчи секретари **Х. А. Пирнапасов.** — Акс ҳолда улар ҳаётдан ажралиб қоладилар, халқнинг дарди, эҳтиёжи, кайфиятидан бехабар бўладилар. Бундай раҳбар эса ҳар доим ҳам режани тўғри олавермайди. Аммо мен область Совети ижроия комитети раҳбарларининг кейинги йилларда районимиз меҳнаткашлари билан бевосита учрашиб, «Хўш, аҳвол қалай?» дея юракдан, очиқчасига суҳбатлашганларини эслай олмайман.

Раҳбарликнинг мустаҳкам ўрнашиб қолган тўраларча услубини таг-томири билан йўқотмагунча, қайта қуришни жадаллаштириб бўлмаслигини таъкидлади нотиқ. Чунончи, болалар уйи қуриш учун бир гектардан ошиқроқ ер ундирилган эди. Республика Министрлар Совети эса бошқа қарор чиқариб бу ернинг ярмини аллақайси институт домлаларига берибди . Мана энди район партия комитети қайтадан жанжаллашиб, илгари ундирилган ерни бошқатдан ундиришга мажбур бўлаяпти.

Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхоз аъзоси **М. Г. Иванова**нинг сессия минбаридан туриб билдирган эътирозлари жуда ўринли. Унинг фикрича одамларни шаҳарлик ва қишлоқига ажратиш ўта ярамас одат. Аслида ҳамма одам бир одам. Лекин қишлоқда яшовчиларга жон бошига 2 килограмм атрофида гўшт тўғри келади, шаҳарда эса бир неча баравар кўп. Медицина гўшт нормаси 78 килограммдан кам бўлмаслиги керак, дейди. Бу рақамнинг олдида 2 килограмм йўқдек гап.

Саноат корхоналарида 25 йил қуним билан ишлаган кишининг пенсиясига 20 процент қўшимча қўшиб берилади. Колхозчига эса бу қонуннинг алоқаси йўқ. Нега? Нима учун унинг ҳаққи йўқ? Гап нимада ўзи? Нима сабабдан пенсионер икки тоифага ажратилиши керак?

Ҳар ҳолда кекса колхозчининг бу ҳақли саволлари очиқ қолиб кетмаслиги керакка ўхшайди.

Алимкент посёлкасида ҳал қилинадиган муаммолар кўп. Кўчаларни асфальтлаш, хонадонларни газлаштириш, аҳолини водопровод суви билан таъминлаш масалалари охирига етказилмаган. Шу боисдан шикоят хатларининг оқими камаймаяпти.

— Ариза ва шикоятлар оқими камайиш ўрнига кўпаядиганга ўхшайди,— деди Алимкент пахта тозалаш заводи директорининг ўринбосари **Р. Эрматов.**— Эшитишимизча ветеранларга ажратиладиган гўшт ва сут маҳсулотлари камайтирилибди. Бу соҳадаги таъминот эҳтиёж даражасида эмасди, бунинг устига яна камайтирилса норозиликнинг кучайиши табиий-да.

Бўстонлиқ районидаги Угом қишлоқ Совети ижроия комитети раиси **Э. Абдурасулов доклад** тезисларини ўқиб муҳокама қилган депутатлар фикрини баён этди. Биринчидан, уруш ветеранлари ва инвалидлари уйига телефон тушириб бериш шу пайтгача ҳал бўлмаяпти, агар область алоқа ишлаб чиқариш-техника бошқармаси ёрдам бермаса ҳал бўлмайди ҳам. Иккинчидан, колхозчиларнинг пенсия пули 40 сўмдан ошмайди. Бу пул имтиёзли шартлар билан дори-дармон сотиб олишдан деярли ортмайди. Пенсионер деганда кўз олдимизга кексалар сиймоси келади-ю, бироқ уларнинг оиласи борлигини ҳатто эсламаймиз ҳам. Ҳолбуки, қишлоқ жойлардаги пенсионерлар оилалари кўпчилик яъни серфарзанд бўлади. Демак, колхозчиларнинг пенсия пулларини ҳам 70—80 сўмга етказиш керак ёки дори-дармон текин қилиб қўйилсин.

Ветеранлар ва пенсионерларнинг социал таъминотини яхшилаш масаласи область Совети сессиясининг кун тартибига қўйилганлиги бу масала эндигина кўтарилияпти деган гап эмас. Соҳадаги камчилик ва нуқсонлар, бу борадаги ариза ва шикоятлар муҳокамаси ҳеч қачон кун тартибидан тушган эмас. Шу муносабат билан Олмалиқ кон-металлургия комбинати слесарлар бригадаси бошлиғи **Л. В. Гордеев** бир жуфт таклиф киритди: ҳам раҳм-шафқат фондини, ҳам инвалидлар жамиятини тузиш пайти келди.

— Колхозчилик, ҳаммаси аста-секин бўлаверади, деймизу, бироқ умр бўйи далада меҳнат қилган кишиларнинг қаригандаги тақдирларига бефарқ қараш инсонийликдан эмас,— деди Бекобод районидаги «Коммунизм» колхози партия ташкилотининг секретари **У. Элмуродова.**— Менимча, ҳар бир колхозчи учун меҳнат дафтарчаси тутиш масаласига ҳозир ана шундай муносабатда бўлишяпти. Пенсия ҳужжатларини расмийлаштириш пайтида дуч келинаётган чалкашликлар, палапартишликларнинг боиси шунда. Айримлар узоқ йиллик меҳнатларига яраша пенсия ололмай қолаяпти.

Доклад тезисларида шундай фикр бор: раҳм-шафқат мажбурий эмас, балки қалб амри билан, юракдан чиққан бўлиши керак. Шу муносабат билан Бекобод шаҳридаги 15-ўрта мактаб ўқитувчиси **Н. М. Гальверсен** шаҳар ва район социал таъминот бўлимларида раҳм-шафқат фондлари очиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлади. Бу ветеранлар ва пенсионерлар учун катта ёрдам бўларди. Чунки, давлат уларнинг уйлари ва квартираларини ўз вақтида ремонт қилиб беролмаяпти, йиллаб кутишга тўғри келаяпти. Ўзлари қилай дейишса, пенсиялари етмайди.

Ангрен шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси **И. И. Колесников** шу фикрни ривожлантириб социал таъминот асосида ишлаётган айрим бефарқ ходимларга эътирозлар билдирди. Область социал таъминоти номини ўзгартириб, янги бўлим очиб, ҳар ҳолда ишини қайта қурди. Бироқ ветеранларга, пенсионерларга бундай қайта қуришдан нима фойда бўлди? Ҳеч нарса. Аксинча, пенсия пулларини вақтида ололмайдиган бўлдилар. Нотиқнинг фикрича, лоқайд, бағритош кишилар социал таъминот соҳасида ишламасликлари керак.

Хулоса қилиб айтганда, музокараларда иштирок этган область Совети депутатлари қатор қимматли таклифларни ўртага ташладилар. Маҳаллий Советлар, социал таъминот органлари пенсия пулларининг минимал миқдори, ветеранларга гўшт ва сут маҳсулотлари ажратишни, дам олиш ва даволаниш уйларига йўлланма ажратишни тартибга солиш, жойларда раҳм-шафқат фондлари ҳамда инвалидлар жамиятларини ташкил этиш хусусидаги таклифларни чуқур ва атрофлича ўрганиб чиқишлари ва иложи борича ижобий ҳал этишлари лозим.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУВГА ҲАҚ ТЎЛАНМОҚДА

Сув табиатнинг бебаҳо эҳсони. Унинг ҳар бир томчисини гавҳарга қиёс қилиниши ҳам бежиз эмас. Айниқса деҳқончилик асосан сунъий суғоришга асосланган бизнинг диёримизда унинг қадр-қиммати беқиёсдир. Шундай экан уни ҳар томонлама асраб-авайлаш, бекорга сарф бўлишига йўл қўймаслик, ҳар бир томчисини ҳам ўрнида ишлатиш талаб этилади. Шу нуқтаи назардан ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун фойдаланилган сувга ҳақ тўлаш тартибининг жорий қилиниши муҳим аҳамиятга эгадир. Маълумки, ўтган йили бу тартиб тажриба тариқасида Бекобод райони қишлоқ хўжалик корхоналарида синовдан ўтди. Унинг самараси қандай бўлди? Шу ҳақда Бекобод район ремонт-фойдаланиш ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғи Мўмин Мадаминович УСМОНОВ қуйидагиларни ҳикоя қилди.

— Бу тартиб республикамиз қишлоқ хўжалигида биринчи бўлиб Бекобод районида жорий этилди. Шунга мувофиқ колхозлар ва совхозлар фойдаланган сув учун ҳақ тўладилар. Бу тадбирни қўлланишдан асосий мақсад сувни иложи борича тежаш ва бу билан Амударёдан денгизга оқиб борадиган сув миқдорини кўпайтиришга, шу регионда экология вазиятини соғломлаштиришга қаратилган.

Сувдан план-нормативга мувофиқ фойдаланилганда обиҳаёт учун тўланадиган ҳақ қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархида акс этади. Бу ҳар бир хўжаликда сув ресурсларидан омилкорлик билан фойдаланишни талаб қилади. Белгиланганидан ортиқча исроф қилиш ва ишлатиш учун қўшимча ҳақдан ташқари жарима ҳам солинади. Бу ўз навбатида суғоришнинг янада мукаммалроқ технологиясини жорий этишни тақозо этади. Қисқаси, деҳқонларнинг моддий манфаатдорлиги муайян даражада сувга ҳам боғлиқ бўлиб қолади. У қанчалик кўп тежалса, шунча кўп иқтисодий самара кўрилади.

Аввало шуни айтиш керакки, янги тартибни жорий этишга кенг кўламда тайёргарлик ишлари олиб борилди. Унинг моҳияти жойларда тарғиб қилинди. Сув иншоотларидаги 219 та гидропостлар қайта жиҳозланди. Бунинг учун 300 минг сўм сарфланди. Сув ўлчагичлар йўқлиги сабабли қурилган суғориш новларида сув миқдори ўлчанди. 86 нафар мутахассис махсус курсларда ўқитилди. Улар ўз навбатида сувдан фойдаланувчи хўжаликларда тушунтириш ишларини олиб бордилар. Сувдан фойдаланганлик учун ўзаро ҳисоб-китоб қоидалари Ўзбекистон ССР Молия министрлиги, Давлат нарх комитети ҳамда республика Давлат агросаноат комитети томонидан белгиланган тартибда амалга оширилди.

Бирлашмамиз коллективи ўтган йилнинг 1 апрелида хўжаликлар билан ўзаро шартнома тузди. Шу кундан бошлаб олинган сув учун ҳисоб-китоб қилина бошланди. Хўжаликларнинг талабномалари асосида сув берила бошланди. Ҳар бир хўжалик шартномада белгиланган миқдордаги сувни олди.

Ўтган йил тажрибаси сувга ҳақ тўлаш тартибининг жорий қилиниши обиҳаёт ресурсларидан фойдаланишни яхшилади. Бирорта хўжалик шартномада белгиланган миқдордагидан ортиқ сув олмади. Ҳар бир гектарни суғориш учун кетган сув учун 22,9 сўм тўланди, ҳар бир куб метр сувга 0,2125 тийин олинди.

● ДИҚҚАТ· ТАЖРИБА

Бизнингча янгилик тажрибада ўзини оқлади. Шунинг учун уни кенг жорий қилишга киришавериш мумкин. Бироқ қатор муаммолар пайдо бўлди. Уларни тезроқ ҳал қилиш лозим. Шулар ҳақида айрим фикр-мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман.

Экин майдонларимиз ҳамон етарли даражада текис эмас. Бу сувнинг ортиқча сарфланишига олиб келмоқда. Агар ер кафтдек текис бўлса, сув сарфини янада камайтириш мумкин. Ҳозирча шундай бўлмаяпти. Кўпчилик хўжаликларда экин майдонларининг нотекислиги сувнинг кўпроқ ишлатилишига сабаб бўлмоқда. Хўжаликлар ичидаги суғориш тармоқларининг баҳорда яхшилаб тозаланмаслиги ҳам сувни ортиқча исроф қилаяпти. Чунки сув димланиб оққач кўпроқ тупроққа шимилиб кетади. Айни вақтда оқава сувларни ҳам камайтириш керак. Улардан ҳам фойдаланиш зарур.

Экинларни суғоришда эгилувчан шланглардан фойдаланишни йўлга қўйиш ҳам яхши самара бериши мумкин. «Малик» совхозида бу усулни қўлланиш анчагина иқтисодий наф келтирди. Бу усулда сувни эгат охиригача бориши кутиб ўтирилмайди. Ҳар 70—80 метрда тўсилади. Сув шу ерга етганда, тўхтатилади. Натижада тупроқнинг юза қисмида юпқа парда пайдо бўлади. Кейин сув яна очилади. Обиҳаёт пардали жойдан шимилмасдан пастга томон тез оқиб боради.

Ҳозиргача арзон ва такомиллашган сув ўлчагичлар йўқ. Саноатимиз тайёрлаётганлари жуда қиммат туради. ИРЦ—I маркали шундай ускунани харид қилиш учун 1800 сўм тўлаш керак. Бизга эса ундан салкам 220 та лозим. Бунинг учун катта маблағ талаб этилади. Бизда эса бунча пул йўқ.

Бекобод ерлари интенсив шамол зонасига жойлашган. Чигит экилгач, тупроқнинг 10 сантиметр қалинликдаги юқори қисмини шамол қуритиб юборади. Шу сабабли уруғни ундириб олиш учун қўшимча сув берилади. Бу эса фақатгина апрель—май ойларида 120 миллион куб метр сувни сарфлашни талаб этади. Буни ҳисобга олиб, жорий қилинган суғориш схемасига тегишли ўзгартириш киритиш зарур.

Бекобод районининг территорияси Тожикистон ССРнинг Матчо райони билан ёнма-ён жойлашган. Қўшни район тоғ олди зонасида бўлганлиги учун Бекободдан 20 метр баландда туради. Бу район хўжаликларида экинлар суғорилганда унинг захи Бекобод районига таъсир қилади. Натижада Бекобод райони ерлари захланиб кетади ва шўрхокланиш юзага келади.

Биз бу ҳолатнинг олдини олиш учун Матчо районидан тушадиган оқава сувлар йиғиладиган коллекторлар қуриш лозимлигини асосладик. Бунинг учун 15 миллион сўм атрофида маблағ керак бўлади. Бу ишни ҳар йили босқичма-босқич амалга оширамиз. Бироқ, уни лозим кўламда олиб боролмаяпмиз. Чунки, етарлича маблағ ажратилмаяпти.

Сувдан фойдаланишни яхшилаш учун каналларга замонавий автоматлашган ва телемеханика асбоб-ускуналарини ўрнатишни тезлаштириш зарур. Лекин бу иш ҳам жуда суст олиб борилмоқда. Янги асбоб-ускуналар вақтида ва етарли етказиб берилмаяпти.

Бу йил Сирдарёдан 549 миллион куб метр сув олиш мўлжалланмоқда. Обиҳаёт Далварзин, Бекобод, Ангрен каналлари бўйлаб далаларга етказиб берилади. Агар замонавий мосламалар жорий этилса, сувнинг 20—25 миллион куб метри иқтисод қилинади. Шу обиҳаёт ҳисобига вегетация даврида 2 минг гектар ерни суғориш мумкин бўлади.

Қисқа қилиб айтганда, янгилик ўзини оқламоқда. Унинг самараси янада салмоқлироқ бўлиши учун юқорида баён этилган муаммоларни тезроқ ҳал қилиш зарур.

Т. ШОЮСУПОВА.

● Олий ўқув юртларида

КОНСТРУКТОРЛАРНИНГ ҲАМКОРЛИГИ

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ҳузурида фаолият кўрсатаётган студентлар конструкторлик бюроси ўз атрофига кўпгина истеъдодли ёшларни бирлаштирган. Бу иқтидорли ёш тадқиқотчилар эндиликда тўқимачилик саноатининг муҳим йўналишлари бўйича самарали изланишлар олиб бориб, дастлабки илмий ютуқларни қўлга киритдилар.

Мураккаб агрегат ва қурилмаларни монтаж қилишда ҳам улар чинакам техникавий ижодкорлик намуналарини кўрсата бошладилар. Толани тозаловчи машина қисмларини йиғиш ва монтаж қилиш ишлари ниҳоясига етай деб қолди. Ана шу жараён СНИИХПРОМнинг тажриба-экспериментал заводи базасида амалга оширилмоқда.

«Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси буюртмаси асосида бажариладиган ишлар ҳам анча мураккабдир. Бунинг учун конструкторлик бюроси Москва тўқимачилик институти билан яқин ҳамкорлик боғлади. Буюртма ҳар иккала олий ўқув юрти студентларининг ишлаб чиқариш практикаси вақтида амалга оширилади.

Студентлар конструкторлик бюроси иттифоқимиздаги бошқа яна қатор олий ўқув юртлари билан яқин ижодий алоқа боғлаган. Москва олий техника ўқув юртининг ёш конструкторлари билан биргаликда халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган техникавий изланишларни олиб бориш ҳам кўзда тутилди.

Минск радиотехника институти билан ҳамкорлик ҳам яхши самаралар бермоқда. Ҳозир тошкентлик ва минсклик ёш конструкторлар яна бир изланиш устида ижодий иш олиб бормоқдалар. Бу — электрон-ҳисоблаш машинасининг «Ихтиро қилувчи машина» программаси билан узвий боғланган.

СТУДЕНТ-ЁШЛАР ТАШКИЛОТИ

Тошкент темирйўл транспорти инженерлари институтида малакали ёш мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш билан боғлиқ қатор тадбирлар кўрилди. Олий ўқув юрти ҳузурида студент ёшлар ташкилотининг тузилиши айни муддао бўлди.

Бу янгиликни амалга оширишни «Саноат ва граждан қурилиши» факультетининг бир группа жонкуяр студентлари таклиф қилган эди.

Студент ёшлар ташкилоти малакали инженерларни тайёрлашга яқиндан туриб ёрдам бериши билан бирга турли олий ўқув юртлари билан илмий-амалий ҳамкорликни йўлга қўйишда ҳам фаоллик кўрсатади. Жумладан, чет мамлакатларидаги институтлар билан тўғридан-тўғри алоқа боғлаб, студентлар илмий жамиятлари фаолиятларини ўрганишга асосий диққат-эътиборни қаратди. Айни бир вақтда илмий-техника ахборотларини айирбошлаш, интернационал студентлар отрядлари билан яқиндан алоқа боғлаш ҳам йўлга қўйилади. Чет эллик студентлар иштирокида маданий ва спорт бўйича қизиқарли тадбирлар амалга ошириб борилади.

Янги ташкилотнинг таъсис йиғилишида унинг Устави қабул қилиниб, уюшма тўғрисидаги Низом ишлаб чиқилди. Ўзбекистон ССР Ёшлар ташкилоти комитети уни ўз составига қабул этиб, ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатиш тадбирлари белгиланди.

А. АЛИЕВ.

● Мулоҳаза, мунозара ●

ТИЛЛАР АМАЛДА

Партиянинг миллий сиёсат бобидаги программасида катта-кичиклигидан қатъий назар барча миллатлар, уларнинг тиллари тенг ҳуқуқли эканлиги аниқ кўрсатилган. В. И. Ленин «Ишчиларни нозик миллатчилик билан йўлдан уриш» деб номланган мақоласида (1914 йил 10 май) «Пролетар бирдамлиги манфаатлари, ишчилар синфий курашининг биродарларча бирлиги манфаатлари ҳатто озгина бўлса ҳам миллий ишончсизлик, бегоналик, шубҳа, душманликни йўқотиш учун миллатларнинг тўла-тўкис тенг ҳуқуқлилигини вужудга келтиришни талаб этади. Тўла-тўкис тенг ҳуқуқлилик эса бирон тилга имтиёз берилишини инкор этишни ҳам тақозо қилади, барча миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқига эга эканликларини эътироф қилишни тақозо қилади», деб ёзган эди.

В. И. Ленин илгари сурган миллатлар ва миллий тилларнинг амалдаги тенглигига доҳий вафотидан кейин амал қилиндими? Бу саволга ижобий жавоб беролмаймиз.

И. В. Сталин ўзининг мутлақ ва чекланмаган ҳокимиятини амалга ошириш ва мустаҳкамлашда ниҳоятда устомонлик билан иш тутди. Кўп миллатли СССР халқларини бюрократик давлат аппарати қўли остида мустаҳкам тутиш учун энг аввало сон жиҳатидан кўп бўлган рус халқигагина таянди. У тенг ҳуқуқли СССР халқларини икки группага бўлиб юборди: улуғ ва улуғ бўлмаган миллатлар. Совет халқлари социализм қурилишида биргалашиб эришган ютуқ ва ғалабаларни энг аввало «улуғ халқ» номи билан боғлади, фашистлар Германиясини тор-мор келтиришда унинг «алоҳида роли»ни ажратиб кўрсатди.

И. В. Сталин тил сиёсатида ҳам нотўғри «назарий ғоялар»ни илгари сурди. Унинг хулосаси бўйича келажакда ер юзида коммунизм тўла ғалаба қилгач, ҳамма халқлар учун ягона жаҳон тили вужудга келар эмиш. Бу тил дунё харитасининг турли зоналарида вужудга келган зонал тиллардан шаклланар эмиш. Бундай зонал тиллар жумласига инглиз, француз, немис, испан ва рус тиллари биринчи навбатда киритилган эди. (Мактаблар, олий ўқув юртларида асосан инглиз, француз, немис ва испан тилларининг ўқитилиши қоидага айлантирилганлиги шундан бўлса керак). Қолган бошқа миллатларнинг тиллари эса зонал тилларнинг диалективи сифатида «ривожланиб» бориши керак эди.

Сталинизм ҳукмронлиги даврида деярлик барча иттифоқчи республикаларда давлат идора ишлари рус тилида олиб борила бошланди, миллий тилларнинг роли иккинчи планга суриб қўйилди, уларнинг тенг ҳуқуқлик мавқеи назар-писанд қилинмади. Миллий тилларнинг давлат тили мақоми бўйича иттифоқчи республикалар Ишчи-деҳқон ҳукуматлари чиқарган қонунлар умуман унутиб юборилган. Жумладан В. И. Ленин вафотидан сўнг бир йил ўтар-ўтмас Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Ишчи ва деҳқон революцион ҳукумати 1924 йил 31 декабрдаги 48-сонли махсус қонуни билан республика территориясида ўзбек тилига давлат тили мақомини берганди ва барча давлат идоралари, корхона ва ташкилотларида фақат ўзбек тилида иш олиб боришни таъминлашни топширган эди.

Бу қонунни ҳеч ким бекор қилган эмас. У сталинизм ва турғунлик даврининг қурбони бўлди, холос. Миллатлар ва миллий тилларнинг равнақига бир томонлама ёндашиш турғунлик йилларида янада авж олдирилди. Рус халқининг алоҳидалик роли ва қудратини бошқа миллат ва халқлардан ажратиб кўкларга кўтариб мақташ турғунлик даври раҳбар кадрларининг одатига айланиб қолди. Шу тариқа миллатлар тенглиги мувозанати бузилди. Рус халқи ва тилини бошқа миллатлар ва уларнинг тилларидан устун қўйиш тенденцияси ва психологияси турғунлик йилларида партия, совет ва жамоат ташкилотларида шаклланган кўпчилик раҳбарларнинг идора юритиш услубига айланди.

В. И. Ленин миллатчиликнинг икки кўринишини ҳамма вақт эҳтиёткорлик билан ҳисобга олишни талаб қиларди. У улуғ рус миллатчилиги қонуний суратда маҳаллий миллатчиликнинг ҳам вужудга келишига асосий сабаб бўлишини таъкидлаган эди. «Великорус шовинизмига қарши ҳаёт-мамот уруши эълон қиламан. Лаънати оғриқ тишдан қутулганим ҳамон, ҳамма соғ тишларим билан уни ғажиб ташлайман» деган эди В. И. Ленин.

Албатта, сталинизм ва турғунлик йилларида ленинча миллий сиёсатдан чекинишлар рус бўлмаган миллатларнинг қонуний норозиликларига сабаб бўлди. Аммо биз бу норозиликларни кўришга ожизлик қилдик ёки кўришни истамадик. Ватанпарварлик ва интернационализм тўғрисидаги баланд парвоз ғояларни бир ёқлама тарғибот ва ташвиқот қила бердик, рус тилида сўзлаша оладиган, аралаш миллат вакилларини ҳақиқий интернационалчилар деб кўкларга кўтариб мақтадик, миллий урф-одатларга амал қилувчиларни эса қолоқлар, миллатчилар деб ҳақорат қилдик.

Албатта, бу номиллий ғоя ва қарашлар йиллар, ўн йиллар давомида мадда бойлаб келди, бугунги демократия ва ошкоралик давридаги миллий уйғонишга сабаб бўлди. Энди миллий республикаларда ўзлигини тан олиш, тушуниш жараёни бошланди. Бу жараённи оқилона, тўғри кўра билиш, илмий баҳо бериш ва уни социал адолат юзасидан ҳал қилиш лозим.

Миллий уйғониш жараёнини оқилона ҳал қилиш йўлини биз партиямизнинг ленинча миллий сиёсатидан излашимиз керак. Қаердаки партия ташкилотлари ленинча миллий сиёсатга амал қилиб иш тутаётган бўлсалар, ўша ерда омма ўртасидаги партия ишининг тўғрилигига ишонч умидлари мустаҳкамланмоқда. Қайта қуриш ишига омма сафарбарлиги сезилмоқда. Аксинча, партия ташкилотлари қаерда сиёсий вазиятни ленинча баҳолашда ожизлик қилаётган бўлсалар ўша ерда миллий ҳис-туйғулар чегарадан чиқиб, миллатчилик кўринишидаги ҳаракатлар содир бўлаётир, омма орасида умидсизлик, лоқайдлик ва қайта қуриш жараёни муваффақиятига шубҳа билан қараш устунлик қилмоқда.

Республикамизда қайси тил давлат тили бўлиши кераклиги ҳақидаги мунозаранинг бошланганига анча вақт бўлди, лекин мунозара ҳамон давом этаяпти, унга қачон нуқта қўйилади, ҳали номаълум. Жуда кўп қонуний саволлар ўз-ўзидан туғилади. Нега Ўзбекистонда ўзбекларнинг тили муҳокама қилиниши керак? Нега мажлислар, конференция ва симпозиумлар ўзбек тилида эмас, асосан рус тилида ўтказилади, маърузалар рус тилида ўқилади? Нега мактаблар, техникумлар ва олий ўқув юртларида ўзбек тилининг рус тили билан тенглик доираси чегаралаб қўйилган? Нега ўзбек мактабларида рус тилидан дарс берадиган ўқитувчилар республикадаги 14 педагогика олий ўқув юртида, 3 университетда тайёрланади-ю, рус мактабларида ўзбек тили ва адабиётидан дарс берадиган ўқитувчилар эса ҳеч қаерда тайёрланмайди?

Маълумки, ўзбек мактабларида рус тилини ўқитиш биринчи синфдан бошланади, рус мактабларида ўзбек тилини ўқитиш эса учинчи синфдан, янги программа бўйича тўртинчи синфдан бошланади. Ўзбек мактабларида рус тили дарслари ўтилганда синфлар одатда иккита кичик группага бўлиб ўқитилади, рус мактабларида ўзбек тили дарси ўтилганда эса синфлар ўқувчилар сонидан қатъий назар бундай кичик группаларга бўлинмайди.

Ўзбек мактабларининг ҳар бир синфига рус тили ва адабиётини ўрганиш учун 3390 соат вақт ажратилади, рус мактабларидаги синф учун эса ўзбек тили ва адабиётини ўргатиш учун борйўғи 560 соат ёки қарийб олти баравар кам вақт берилган. Рус тили барча олий ўқув юртларида ўқитилади, ўзбек тили эса умуман ўқитилмайди.

Рус тилини ўқитиш ва ўрганишни яхшилаш масаласига республика партия ташкилоти жуда катта эътибор бериб келаётир. Бу хусусда ўнлаб қарорлар қабул қилинди, методик, назарий, илмий-амалий конференциялар ўтказилди. Аммо ўзбек

ЗАМОНАВИЙ МАШИНАЛАР

● ТОШКЕНТДАГИ экскаватор ишлаб чиқариш бирлашмасида ЭО—3211—Е—1 типидаги агрегатлар тайёрланмоқда. Бундай замонавий машиналарни кўплаб ишлаб чиқаришда илғор ишчилар Зокиржон Далибоев (чапда) ва Назар Ҳамроевларнинг ҳам муносиб ҳиссалари бор.

М. Нуриддинов фотоси.

«ТАҚДИРИГА БЎЙСУНМАГАН ҚИЗ» МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

АКС САДО

Газетамизда босилган «Тақдирига бўйсунмаган қиз» сарлавҳали мақолада янгибозорлик жасоратли ижодкор Муҳаббат Мирзаеванинг етти ёшида оғир касалликка чалиниб, юролмай қолганлиги, лекин тақдир зарбасига бўйсунмай минг бир машаққатлар билан ўрта ҳамда ўрта-махсус маълумот олганлиги, Москвадаги СССР халқлари санъати университети, стенография ва машинисткалик олий курсини сиртдан тамомлаганлиги ҳақида ҳикоя қилинган эди. Ҳозир у ўзбек ёзувчилари асарларини рус тилига ўгириш билан банд. М. Мирзаева таржима қилган ҳикоя ва қиссалар «Советский писатель» нашриётида чоп этилган тўпламга киритилган. Матонатли қиз эндиликда инглиз тилини ҳам пухта эгаллаяпти.

Мақола газетхонларда катта қизиқиш уйғотди. Редакциямизга келаётган мактубларда Муҳаббатнинг иродаси — бардошига таҳсинлар айтилади, шундай талант эгаси ҳамиша эътиборда бўлиши зарурлиги уқтирилмоқда.

ИРОДАНГИЗГА БАЛЛИ!

Мақолани ўқидим-у, бирор ҳунарнинг жиловини тутмай ота-оналари сояи давлатларида таралла-бедод ҳаёт кечираётган айрим тантиқ қизларни эсладим. Бундай қизлар турмуш фақат ўйин-кулгудан иборат, деб ўйлашади, сочларини минг мақомга солиб, ясан—тусандан бўшамайдилар. Шу қизлар олдида Муҳаббат кўзимга тоғдек кўринади.

Мен ҳам Муҳаббат ўқиган Тошкент маданий-оқартув техникумида билим олганман. Қарангки, биринчи қаватдан иккинчи қаватга не-не азоб билан кўтарилиб, яхши орзу-ниятда ўқиган қизга ўз ихтисоси бўйича иш беришмабди. Тўғри, китоблар олиб келиш, қадалиб ўтириш унга қийин. Бироқ, барибир ишлаши керак эди. Ҳали ҳам орамизда лоқайд раҳбарлар, бировнинг дардини тушунмайдиган кишилар борлигидан афсусландим.

Тўғрисини айтганда, бизда бир касаллик бор: ўзимиздан етишиб чиққан талантларни узоқ вақт тан олмай юрамиз, қачонки марказдан туртки бўлгандагина ҳушимизга келамиз. Бўлмаса Муҳаббат ўзбек ёзувчилари асарларини рус тилига бир неча йилдан бери таржима қиларкан. Ахир, ўзбек тилидан рус тилига таржима қилиш, москваликлар эътиборига тушиши ҳазил гап эмас-ку!

Мен шахсан ҳурматли ёзувчимиз Одил Ёқубовнинг Муҳаббатни ўз оталиқларига олишларини истардим. Ишончим комилки, бағри кенг, устоз адиб ҳимоясида М. Мирзаева баракали ижод қилади, таржимачилик ишига муносиб ҳисса қўшади.

Абдулла ТОЛИПОВ,
санъаткор, Тошкент шаҳри.

ТАЛАНТЛАРНИ АСРАЙЛИК

Мен тўғримда газеталарда мақолалар чиққанда Муҳаббат Мирзаевадан ҳам мактуб олган эдим. У ўзининг оғир қисматига қасдма-қасд яшаётганини, барча қийинчиликларни енгиб, ижод билан шуғулланаётганлигини ёзган эди. Ўшанда Муҳаббатнинг бунчалик азоб-уқубат билан мақсадига эришганлигини билмагандим. «Тошкент ҳақиқати»даги мақолани ўқиб, унинг бардошига, матонатига қойил қолдим. Қани энди ҳамма опа-сингилларимиз ҳам Муҳаббатдек иродали бўлишса!

Менга расм чизиш қанчалик машаққат бўлса, Муҳаббатга таржимонлик билан шуғулланиш ҳам шунчалик азоблигини ҳис этаман. Лекин, мақсадга осонликча эришиш қийин. Яхши одамларнинг қўллаб-қувватлаши, ёрдамлари туфайли ижодимга барака кирмоқда, газета-журналларда карикатураларим берилмоқда. Ўз ижодим билан қайта қуришга, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашга озми-кўпми ҳисса қўшаётганимдан бахтиёрман. Муҳаббат ҳам ўз иродаси, матонати билан бошқаларга ўрнак кўрсатаяпти, ўзбек ёзувчилари асарлари билан рус китобхонларини таништираяпти. Менимча бу жуда олижаноб иш.

Муҳаббат Мирзаева билан учрашувлар ташкил этиш, унинг хайрли ишини қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш зарур, деб ҳисоблайман. Муҳаббатни СССР ёзувчилар союзи аъзолигига ҳам қабул қилиш мумкин. Менимча союз таркибида ана шундай иқтидорли таржимонларнинг бўлгани яхши.

Муҳаббат, сизга маслаҳатим: ҳеч қачон умидсизликка тушманг, қийинчиликлар олдида таслим бўлманг. Чунки, атрофингизда олижаноб, меҳрибон одамлар жуда кўп. Ана шу кишиларнинг меҳр-муҳаббатлари, қўллаб-қувватлашлари сиз билан бизга куч-қувват беради, руҳлантиради.

Рауф АҲМЕДОВ,
рассом, Чиноз райони.

РЕДАКЦИЯДАН: яқинда Муҳаббат Мирзаева билан телефонда суҳбатлашдик. У кейинги кунларда жойлардан кўплаб хатлар олаётганлигини айтди. Газетхон ва китобхонларнинг эзгу тилаклари Муҳаббатга илҳом бераяпти. Ҳозир у ёзувчи Мамадали Маҳмудовнинг «Қора дўлана» қиссасини рус тилига таржима қилаяпти.

● Бир шикоят изидан ●

ТАНҚИД УЧУН ТАЗЙИҚ

Бир ходим социалистик адолатнинг бузилаётгани, суиистеъмолчиликлар, қонунбузарликлар ҳақида юқори ташкилотга хабар қилди. Текширилди, келтирилган фактлар тасдиқланди, айбдорлар аниқланди.

Лекин минг афсуски, баъзи жойларда қинғир ишлар очилгач, баъзи раҳбар ўртоқлар текширувчилар олдида камчиликларни тан оладилар, ҳатто нуқсонларни рўй-рост билдирганлари учун «раҳмат» ҳам дейдилар, уларни тезда бартараф этиш учун тадбирлар тузишларини айтадилар, лекин комиссиянинг оёғи ҳали ташкилотнинг остонасидан ўтар-ўтмас «ҳап сеними» дея ҳақиқат излаган ходимни тазйиқ остига оладилар, қулай вазият бўлди дегунча «чўқийверадилар», арз қилганига пушаймон қилдирадилар, қилдан қийиқ топиб, ўч оладилар. Турғунлик йиллари учун балки бу оддий ҳолдир. Лекин ҳозирги қайта қуриш даврида бундай муносабат ошкораликнинг ғирт кушандасидир. Чунки бундай иккиюзламачилик халқда катта норозилик туғдирибгина қолмай давлат тузумига нисбатан ишончсизлик ҳосил қилмоқда.

Ҳа, бундай ножўя ишларнинг ҳамон қадами кесилганича йўқ. Шундай воқеа Нариманов шаҳридаги 18-қурилиш корхоналари бирлашган дирекциясида юз берди. Мазкур корхона катта инженери Г. Дўсматова квартира олиш учун уни навбатга қўйишмаётганини, лекин қалбаки ҳужжатлар тузилиб «танланган кишиларга» квартиралар берилаётганини область халқ контроли комитетига ёзиб юборди. Область халқ контроли комитети томонидан текширилганда фактлар тасдиқланди, айбдорларга нисбатан чоралар белгиланди. Бироқ таассуфки, дирекция область халқ контроли комитети қарорини тўла бажармади, уни четлаб ўтишга ҳаракат қилмоқда.

Бирлашган дирекция касаба союз ташкилотининг собиқ раиси Е. Мардамшина область халқ контроли комитети текширувидан сўнг қилган хатосидан тегишли хулоса чиқариш ўрнига Г. Дўсматовага «эълон қилинмаган уруш очди». Адоватни авж олдирди. Дирекция раҳбарлари эса ўзларини билмаганликка олдилар. Хуллас ҳақиқат излаган катта инженер кўринмас ўқ билан яраланди. Ҳа, у ярага малҳам қидириб, туз сепиб олгандек бўлди. Унинг аламини эса янада аччиқроқ эди.

Балки Е. Мардамшина жамоат ишини бажариб яна айбдор бўлиб қолгандир. Унинг бошқа айби йўқ деб ўйларсиз. Афсуски, у касаба союз ташкилоти раҳбари бўла туриб, бу лавозимда ўз шахсий манфаати йўлида фойдаланди. Бутунлай бошқа корхонада ишловчи келини Светлана Мардамшинани ими-жимида 1982 йилда 2-разрядли ишчи қилиб расмийлаштириб қўйди. Боз устига ҳеч ерда ишламаган деб янги меҳнат дафтарчаси очдирди. Келинидан ишонч қоғози ёздириб олди-ю, ҳар ой маошни кармонга ураверди. Ишнинг силлиқ кетаётганидан руҳландими, яна бошқа нопок ишга қўл урди, яъни 1981 йилдан квартира учун навбатга турибди деб қалбаки ҳужжат тўғрилади, шу билан уй ҳам олинди.

Биз бирлашма директори С. Б. Мирзабековга бу ҳақда савол бердик.

— Ҳақиқатан нотўғри иш бўлган,— деди у,— лекин С. Мардамшинани ишга олиш ҳақидаги буйруққа мендан аввалги раҳбар қўл қўйган.

Шундай ҳам дейлик. Лекин уни бундай ишларни билмаслиги мумкин эмасди. У ҳам, бошқалар ҳам билишарди. Акс ҳолда айбдорларни ҳанузгача жазолаш, ишни йўлга қўйиш ўрнига, бундай ножўя ишларни ҳаспўшлаб ўтиришармиди.

Область халқ контроли комитети қарорида «молия ва штат интизомини бузган, суиистеъмолчиликка йўл очиб қўйган бош бухгалтер Т. И. Аҳмедова ишдан четлатилсин» дейилган. Орадан уч ой ўтса ҳам, қарор бажарилмади. Аксинча, бош бухгалтер вазифасини вақтинча бажарувчи деб буйруқ чиқарилди. Директор Сергей Борисович Мирзабеков бунга область халқ контроли комитетидан рухсат олинган деб важ кўрсатди. Аниқланишича ҳеч қандай рухсат берилмаган.

Кейинги вақтда юз берган кўзбўямачиликлар илгари ҳам квартираларни тақсимлашда таниш-билишчилик, қонунбузарлик қилинмаганмикан деган шубҳага олиб келди. Биз аввалги ҳужжатлар билан ҳам танишмоқчи бўлдик. Лекин минг афсуски, уй-жой қандай тақсимлангани ҳақидаги тегишли ҳужжатларни топа олмадик. Кўплари йўқ бўлиб кетган, чалкаштириб юборилган. Уй-жой учун рўйхатга олиш тартиб-қоидаларига риоя қилинмаган.

Е. Мардамшинага нега амалдаги қонунлар, низомларга амал қилинмаганлиги ҳақида савол берганимизда у қонунларни яхши билмаслигини, ҳеч ким унга ўргатмаганлигини, ақли етганча ўзича иш юритганлигини айтди. Наҳотки, етти йил касаба союз ташкилотчиси бўлган, етти йилдан бери уй-жой тақсимлаш масалалари билан шахсан шуғулланган одам қонун-қоидаларни билмаса?! Биз халқ депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетида бўлганимизда уй-жойлар бўлимининг мудири Дилором Маматовадан Е. Мардамшина ҳақида сўрадик. У бироз ўйланиб қолди ва деди:

— Е. Мардамшина анча тажрибали ходимлардан, қонун-қоидаларни дуруст билади. Керак бўлганда, тартибларни биз ҳам тушунтириб берамиз.

Область халқ контроли комитети томонидан уй-жойларни тақсимлашдаги камчиликлар уч ой муқаддам кўрсатилган бўлсада, ҳанузгача бартараф этилмаганини билганимиздан сўнг, бу ташкилотда танқиддан тўғри хулоса чиқарилмаётгани, қоидабузарликларга ўрганиб қолингани, ишни тўғри йўлга қўйишга астойдил киришилмаганлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Уй-жой олиш учун кейин навбатга турганларнинг ҳужжатлари билан танишдик. Бирортаси ҳам тўлиқ эмас. Ариза берганлар ва навбатга қўйилганларни ҳисобга олувчи дафтар тутилмаган. Бундай назоратсизлик, тартибсизлик ва ўзбошимчаликни фош этган Г. Дўсматова шунинг учун ҳам уларнинг кўзига хунук кўриниб қолди, барча ҳужжатлари тўлиқ бўлишига қарамай, у навбатга қўйилгани йўқ.

Г. Дўсматованинг хатидан баъзи сатрларни келтирамиз:

«Мен редакцияга биринчи марта мурожаат этаяпман. Ҳанузгача навбатга қўйишмади. Нега шундай бўлганлигини аниқламоқчи бўлгандим, не кўргуликларга дуч келмадим. Тўғри гапни ёзиб «иғвогар» деган лақабга эга бўлиб олдим. Область халқ контроли комитети камчиликларни аниқлади, лекин ташкилотимизда ўзгариш тескари томонга бўлди. Раҳбарлар қоидабузар Е. Мардамшинанинг томонида. Тирноқ орасида кир қидириб, босган қадамимни таъқиб қилишаяпти. Бу ёғи нима бўлади, бошим қотиб қолди».

Ҳа, шундай. Танқид учун тазйиқ давом этмоқда.

Будир ПЎЛАТОВ.

ПИЛЛАКОРЛАР ШАЙЛАНМОҚДА

— Пилла қурти боқиш мавсумига қизғин тайёргарлик кўрмоқдамиз, — дейди Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози раиси Неъматжон Соатов. — Ўтган йили 400 қутидан мўлжалдагидан анча кўп — 23,5 тонна хом ашё топширган эдик. Бу йил ҳам ундан камайтирмаймиз.

Биз, айниқса, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анвар Эгамназаров, Мўмин Ҳожиев, Абдураззоқ Икромов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг пиллакорлари мавсумни шайланиб кутиб олаётганликларининг гувоҳи бўлдик. Уларда қуртхоналар созланиб, кераклн асбоб-анжомлар тахт қилинмоқда. Ўтин-кўмир ғамлаб қўйилмоқда. Тутлардан бўлиқ ва тўйимли барг олишга қаратилган чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Р. ЙЎЛЧИЕВА.

Ҳалқаро ҳаёт

АФҒОНИСТОНДА САВР ИНҚИЛОБИНИНГ 11 ЙИЛЛИГИ

КОБУЛДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

КОБУЛ. 25 апрель. (ТАСС). Бугун Афғонистон пойтахтида Апрель революциясининг 11 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Йиғилиш президиумида Афғонистон республикасининг вице-президенти А. Х. Моҳтат, АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитет секретари Н. Кавиёний, бошқа расмий кишилар ўтирибдилар. Залда СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари, СССРнинг Афғонистон республикасидаги элчиси Ю. М. Воронцов, социалистик ва дўст мамлакатлар дипломатия миссияларининг, Япония ва КХДР жамоат ташкилотлари делегацияларининг бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

Афғонистон республикаси тинчлик, бирдамлик ва дўстлик ташкилотининг раиси Абдулбосир Ранжбар доклад қилди. У Савр инқилоби қабилавий, феодал ва ҳатто ибтидоий феодал муносабатлар, кўп укладли экономика ҳукмронлик қилган иқтисодий ва социал жиҳатдан қолоқ мамлакатда ғалаба қозонганлигини таъкидлади. Афғон халқи, деб давом этди нотиқ, АХДП раҳбарлигида тараққиёт, бахт-саодат ва фаровонлик учун курашни бошлади ва бу курашда каттагина ютуқларга эришди. АҚШ, Покистон ва бошқа кучлар Афғонистоннинг ишларига ошкора аралашмаганларида бу ютуқлар беқиёс даражада янада салмоқли бўлур эди. Ана шу кучлар халқ ҳокимиятининг дастлабки кунларидан бошлабоқ «муросасиз» оппозицияга кенг кўламда қурол-яроғ ва чекланмаган миқдорда маблағ етказиб бериб, Афғонистон территориясига тиш-тирноғигача қуролланган исёнчилар отрядларини юбора бошлади. А. Ранжбар афғон халқи билан елкама-елка туриб, тинч ҳаётни ҳимоя қилган совет интернационалист жангчиларига астойдил миннатдорчилик изҳор қилди. Афғон халқи реакция ва унинг империалист ҳомийлари фитнасига қарамай, сўнгги 11 йил давомида эришилган ютуқларни қаттиқ туриб ҳимоя қилишга азму қарор берган.

Йиғилишнинг тантанали қисми тугагандан кейин катта концерт берилди. Концертда байрамга келган Москва концерт ташкилотларининг артистлари иштирок этдилар.

Афғонистон хавфсизлик органларининг ходимлари Кобул вилоятининг Шакардара қишлоғида йирик қурол-яроғ омборини қўлга киритдилар. У ҳукуматга қарши «Афғонистон ислом жамияти» ташкилотига қарашли экан. Суратда: исёнчилардан қўлга киритилган қурол-яроғларни кўриб турибсиз.

АП—ТАСС телефотоси.

СОВЕТ ТАНКЛАРИ ЭШЕЛОНИ ЖЎНАБ КЕТДИ

● БУДАПЕШТ. Венгриянинг жануби-ғарбидаги Кишкунхалаш шаҳарчасидан совет танклари эшелони жўнаб кетди. Бу билан Венгрия Халқ Республикаси территориясидан совет қўшинларини қисман олиб чиқиб кетишнинг дастлабки босқичи бошланди. Келаси икки йил ичида мамлакатнинг турли аҳоли пунктларидан Совет Иттифоқига жами 52 та темир йўл составини жўнатиш режалаштирилмоқда. Бундан ташқари Совет-Венгрия чегарасидан 15 та катта-катта ҳарбий колонна автомобиль йўллари орқали ўтади.

Шахсий состав ва техникани режали равишда олиб чиқиб кетиш натижасида қўшинларнинг жанубий группаси 10 минг кишидан кўпроқ қисқаради, 450 та танк, 200 тадан ортиқроқ тўп ва миномётлар, 3 мингта автомобиль ҳам шу жумлага киради. Бир қанча ҳарбий шаҳарчалар, юзлаб шинам квартираларни Венгрия маъмурлари ихтиёрига бериш мўлжалланган.

(ТАСС).

АҚШ МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ ГУМОНИ

● ВАШИНГТОН. АҚШ мудофаа министри Ричард Чейни миллий мудофаа университетида НАТО муаммолари юзасидан ўтказилган анжуманда сўзга чиқиб, Шимолий Атлантика Шартномаси ташкилоти бирлигини сақлаш ва мазкур блок мамлакатлари тактик ядровий қуролини такомиллаштиришга чақирди.

Чейни Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Европада тактик ядровий қурол юзасидан музокаралар бошлаш ҳақидаги таклифи тўғрисида гапириб, шундай деди: «Биз ана шу хавфли қопқонга тушиб қолишимиз керак эмас».

(ТАСС).

«МАГЕЛЛАН» ЗУҲРА ЮЛДУЗИГА УЧАДИ

● НЬЮ-ЙОРК. Флорида штатининг Канаверал бурнидаги космодромда кўп марта фойдаланиладиган «Атлантис» космик кемасини учиришга тайёргарлик бошлаб юборилди. Москвада соат 16 бўлган вақтда, Нью-Йоркда эса эрталаб роппа-роса 8 да соатларни юргизиш мўлжалланмоқда. 28 апрель пайшанба кунининг иккинчи ярмида кемани учириш мўлжалланган.

5 нафар астронавтдан иборат кема экипажи ўзининг тўрт кунлик парвози чоғида «Магеллан» космик зондини учириши керак. Бу зонд Зуҳра сайёраси томон йўл олади. У 1990 йилнинг август ойида булут қатламлари билан қопланган мазкур сайёра теварагидаги орбитага чиқиши керак. Шундан кейин «Магеллан» Зуҳра сайёраси сиртқи қисмининг 90 фоизини картографик суратга олиши керак. Бунга 243 кун ажратилади. Мазкур вазифани бажариш учун уни ҳал этишда жуда катта имкониятга эга бўлган радар қўлланилади.

(ТАСС).

● Мулоҳаза, мунозара ●

ТЕНГ БЎЛСИН

тилини ўқитишни яхшилаш юзасидан кейинги 40—50 йил ичида республика миқёсида бирон-бир қарор қабул қилинганлигини ёки бирор бир симпозиум ёки йиғилиш ўтказилганлигини эслай олмаймиз. Ахир ўз она тилимизга нисбатан шунчалар бефарқ бўламизми?! Халқ таълимига мутасадди, олий мансаб курсисида ўтирган ўртоқлар ҳеч бўлмаса В. И. Лениннинг қуйидаги сўзларини ўқиб олсалар ёмон бўлмасди: «...Бошқа ҳамма миллатларда ўзига нисбатан жуда ҳам ёмон душманлик қўзғотган великорус миллати каби бир миллат, айниқса, эҳтиёт бўлиши керак: великоруcларнинг қилмишларини тузатишга биз эндигина ўргандик, шунда ҳам яхши ўрганганимизча йўқ. Бизда, масалан, Маориф комиссарлигида ёки унинг атрофида шундай коммунистлар борки, улар: ягона мактаб мавжуд экан, демак рус тилидан бошқа тилда ўқита кўрманг!— дейдилар. Менингча, бундай коммунист —великорус шовинистидир. Бундай шовинистлик кўпларимизда бор ва бунга қарши курашмоқ керак».

Биз рус тилини ўқитиш ва ўрганишни яхшилаш бўйича амалга оширилаётган тадбирларга монелик қилмоқчи эмасмиз. Рус тилини ўқитиш ва ўрганишни яхшилашга қаратилган ғамхўрлик, албатта ўзининг ижобий натижасини бериши керак. Лекин, республикамизда рус тилини ўрганиш даражасини биз қониқарли дея олмаймиз, 1988 йил 6 декабрда барча газеталар саҳифаларида эълон қилинган ЎзТАГ мухбирининг «Куч қудратимиз миллатларнинг бирлигидадир» деб номланган суҳбатида Тошкент область партия комитети секретари Э. И. Фозилов республикамиз «...рус тилини билиш жиҳатидан мамлакатдаги охирги ўринлардан бирида турибди», деган фикрни очиқ баён қилди.

Нега ўзбеклар рус тилини бошқа қардош миллатларга қараганда ёмон биладилар? Бошқа республикаларда рус тилини ўрганиш ва ўқитишга бўлган эътибор яхшироқмикан? Таҳлиллар шуни кўрсатадики, Грузия ССРдаги олий ўқув юртларининг бирортасида ҳам рус тили ва адабиёти ўқитувчиси тайёрланмас экан. Мактабларнинг ҳаммасида ҳам рус тили ўқитилмайди. Тбилисида 1020 ўрта мактаб бўлиб, уларнинг фақат 18 тасида рус тили ўқитилар экан, холос. Бизда эса акси. Хўш, шундай бўлсада ўзбеклар нега рус тилини ёмон биладилар?

Ўзбек миллатининг қарийб 70—75 проценти қишлоқда яшайди. Тонг саҳардан то тун қоронғусига қадар тиним билмай далада ўз кунини ўтказаётган ўзбек деҳқони ва чорвадори рус тилини ўрганишга ўзида қандай эҳтиёж сезиши мумкин. У далада ким билан русча гаплашсин, уйда ҳатто радио эшитиш, телевизор кўришга ҳам вақт тополмайди. Мактабларнинг аҳволи эса ҳаммага маълум. Рус тили у ёқда турсин фарзандларимиз ҳатто она тиллари бўйича ҳам саводлари ёмон. Бу қатламдаги аҳолига ҳа деб рус тилини ўрганишга нисбатан қилинадиган даъват ва маслаҳатлар кишининг ғашини ва асабини қўзғатади. В. И. Ленин айтганидек, «Ўзининг ҳаёт ва иш шароитлари жиҳатидан рус тилини ўрганишга эҳтиёж сезган кишилар бу тилни калтаксиз ҳам ўрганиб оладилар. Мажбур қилиш (калтак) эса фақат бир нарсага сабаб бўлади: у бошқа миллий группаларнинг улуғ ва қудратли рус тилини ўрганишини қийинлаштиради, ҳаммадан ҳам кўра душманликни кучайтиради, сон-саноқсиз низолар туғдиради, ғазаб, бир-бирини тушунмаслик ва ҳоказоларни кучайтиради».

Халқлар дўстлиги ва социалистик интернационализм ғояларига, содиқ рус зиёлилари оммавий ахборот воситалари орқали миллатлараро ва тил муносабатлари юзасидан ўзларининг ленинча назарий-илмий асосланган қарашлари ва фикрларини баён қилмоқдалар, миллий тилларга давлат мақоми ҳуқуқи бериш тарафдори бўлиб майдонга чиқмоқдалар ва қонуний суратда рус бўлмаган миллат ва элатларнинг ҳурмат-эътиборига, ишончига сазовор бўлмоқдалар. Жумладан, Москва давлат университетининг профессори, филология фанлари доктори М. Всеволодова ўзининг шу йил 6 мартда «Правда» газетасида босилган «Тенг тилларда гаплашайлик» («Поговорим на разних языках») мақоласида миллий республикаларнинг тилларига давлат мақоми ҳуқуқини бериш қонуний ва адолатли эканлигини ёзди.

СССР Ёзувчилар союзи котиби таниқли ёзувчи Владимир Карпов ўзбек тилини жуда яхши билади. У яқинда Ўзбекистонда бўлган чоғида «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси ходими билан «Тил — халқ руҳи» мавзусида суҳбат қилиб бундай деди: «— Ўз республикасида она тилининг мавқеи билан боғлиқ масалаларни ҳозир барча республикаларнинг аҳли илгари суришмоқда. Менинг фикримча, тил ҳар бир халқнинг маданиятини тайин этади ва у асрлар оша халқ томонидан сайқал топиб боради. Шу маънода тил миллатнинг қиёфасини белгиловчи маънавий бойлик. Ўзбек адиблари бугунги кунда ўзбек тили ҳаётимизда бош, етакчи ўринни эгаллаши керак деб ҳисоблаётган эканлар, мен шахсан бу истакда ҳеч қандай миллатчилик ҳаракатларини кўрмайман. Бу табиий ҳол, табиий истак, тил қадри ва бойлиги ҳақидаги ғамхўрликдир».

Яқинда республика телевидениеси орқали сўзга чиққан таниқли адиб Е. Березиков ҳам ўзбек тилига давлат мақоми ҳуқуқини бериш тарафдори бўлиб чиқди. Ҳақиқий амалдаги тенглик, том маънодаги интернационализм деб ана шуни айтадилар.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг идеология комиссияси мажлисида ўзбек тилини, миллий тил-рус тилини ҳамда икки тиллиликнинг бошқа шаклларини ривожлантириш истиқболлари кўриб чиқилди.

Унда республикада тил муаммоларини ҳал қилиш, барча миллатлар ва миллий группалар она тилидан фойдаланишда ўз эҳтиёжлари қондирилишида уларнинг амалдаги тенглигига эришиш юзасидан иш олиб борилаётгани таъкидлаб ўтилди.

Шунингдек мажлисда билдирилаётган фикр ва мулоҳазалар ҳисобга олиниб, тегишли қонун лойиҳасини тайёрлаш ва уни умумхалқ муҳокамасига қўйиш масаласини кўриб чиқиш учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига топшириш таъкидланди.

Ўзбек тилини ривожлантиришни таъминлаш, ўзбек тилидан фойдаланиш соҳасини кенгайтириш учун унга республика давлат тили статуси берилишига умидвормиз.

Ш. КАРИМОВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

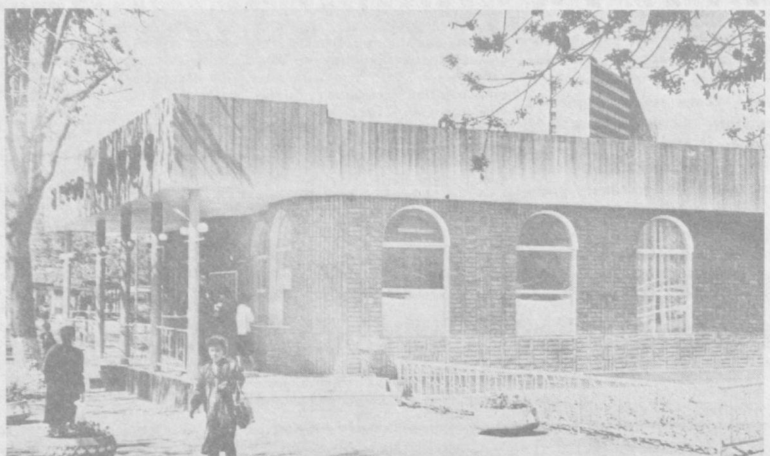

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ Куйбишев кўчасининг тавжум жойида қурилган «Орзу» кафесининг иш бошлаганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Бироқ бу ерда тайёрланаётган мазали таомлар хўрандаларга манзур бўлаётир. Кафедан кун бўйи одамлар аримайди.

ТАБИАТ ҲИМОЯЧИЛАРИГА МУКОФОТЛАР

РЕСПУБЛИКА КОНКУРСИНИНГ ЯКУНЛАРИ

Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг республика кенгаши билан республика Журналистлар союзи правлениесининг секретариати 1988 йилги «Инсон ва табиат» конкурсининг якунини чиқардилар.

Биринчи мукофот ва 1-даражали диплом «Правда Востока» газетасига берилди.

Иккинчи мукофотлар ва 2-даражали дипломлар «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасига ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ўзбекистон Ахборот агентлигига (ЎзТАГ) берилди.

Учинчи мукофотлар ва 3-даражали дипломлар «Совет Ўзбекистони», «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана» газеталарига берилди.

Рағбатлантирувчи мукофотлар ва Ўзбекистон Журналистлар союзининг ёрлиқлари «Қишлоқ ҳақиқати», «Сельская правда», «Ленин байроғи», «Ҳақиқати Ўзбекистон», «Ленин учқуни», «Пионер Востока» газеталарига, табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг ёрлиғи «Ўқитувчилар газетаси» — «Учитель Узбекистана» газетасига берилди.

Журналлар биринчи мукофот билан тақдирланмади. «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана», «Фан ва турмуш», «Муштум» журналларига **иккинчи мукофот** берилди. «Партийная жизнь», «Гулистон» ва «Гулхан» журналлари **учинчи мукофотни** олди. «Ёш куч» — «Молодая смена» журнали **рағбатлантирувчи мукофот**га сазовор бўлди. Ана шу коллективларга тегишли дипломлар ва ёрлиқлар топширилади.

Область газеталари орасида **биринчи мукофотлар**ни «Ташкентская правда» ва «Наманганская правда», **иккинчи мукофотлар**ни «Ленин йўли» (Самарқанд), «Кашкадарьинская правда» (Қарши) ва «Ферганская правда» газеталари олди. **Учинчи мукофотлар** «Тошкент ҳақиқати», «Ленин байроғи» (Термиз) «Хорезмская правда», «Хоразм ҳақиқати», «Коммунист» (Андижон) газеталарига берилди. **Рағбатлантирувчи мукофотлар**га «Советская Бухара» ва «Ленинское знамя» (Термиз) газеталари сазовор бўлди. Мукофотлар билан бирга тегишли дипломлар ва ёрлиқлар топширилади.

Район ва шаҳар газеталари орасида **биринчи мукофотлар** ва дипломларни «Учқун» (Наманган райони) ва «Ғалаба» (Китоб райони) район газеталари қўлга киритдилар. **Иккинчи мукофотлар** ва дипломларни «Коммунизм тонги» (Оржоникидзе райони), «Коммунизм йўли» (Задарё райони), «Ғалаба» (Бойсун райони), «Октябрь алангаси» (Ургут райони) газеталари олдилар. **Учинчи мукофотлар** ва дипломлар «Риштон ҳақиқати» (Риштон райони), «Янги Фарғона» (Ленинград райони), «Шонли меҳнат» (Жомбой райони), «Амударё ҳақиқати» (Амударё райони), «Совет пахтакори» (Шовот райони), «Коммунизм байроғи» (Шаҳрисабз шаҳри) газеталарига берилди. **Рағбатлантирувчи мукофотлар** ва ёрлиқларга «За коммунистический труд» (Когон райони), «Коммунист» (Булунғур райони), «Ғалаба» (Балиқчи райони), «Пахтаобод» (Избоскан райони), «Ленин байроғи» (Чиноз райони), «Коммунизм нури» (Чимбой райони), «Пахта учун» (Олтиариқ райони), «Авангард» (Бағдод райони), «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари сазовор бўлдилар.

Жюри кўп тиражли бирорта ҳам газетага биринчи мукофотни бермади. **Иккинчи мукофот** ва дипломни «Текстильщик» (Тошкент тўқимачилик институти) газетаси қўлга киритди. **Учинчи мукофотни** «За цветние металли» (Олмалиқ кон-металлургия комбинати) газетаси олди.

ЎзТАГ саноат-иқтисод бўлимининг катта редактори **Н. В. Шулепина** табиатни муҳофаза қилиш мавзуида ёзувчи республиканинг энг яхши журналисти, деб эътироф этилди. Унга **биринчи мукофот** ва 1-даражали диплом берилди.

Иккинчи мукофотлар ва дипломлар Ўзбекистон ўрмончилик корхонасининг овчи инженери **В. И. Дьякинга**; ЎзТАГ саноат-иқтисод бўлимининг мудири **Ю. Г. Кружилинга**; Ёзувчи, Оролни қутқариш комитетининг раиси **П. Шермуҳамедовга** берилди.

Учинчи мукофотлар ва дипломларни Тошкент область сув хўжалиги бошқармасининг катта инженери **В. М. Антошкин;** Тошкент шаҳар ижроия комитети капитал қурилиш бошқармаси курортлар бўлимининг катта инженери **А. П. Колбинцев;** Самарқанд область «Ленин йўли» газетаси масъул секретарининг ўринбосари **Х. Шукуров;** «Оққўрғон» совхозининг (Тошкент области) ишчиси **А. Мавлонов** қўлга киритдилар.

Рағбатлантирувчи мукофотлар ва ёрлиқларга пенсионер **М. Ҳ. Маҳмутов;** «УзНИИПградостроительство» институтининг лойиҳа бош инженери **Р. Т. Чернолуцкий;** «Шонли меҳнат» (Жомбой райони) газетасининг бўлим мудири **Ш. Шералиев** сазовор бўлдилар.

Фото мухбирлар ва фото ҳаваскорлар орасида **биринчи мукофот** ва дипломни Ўзбекистон Рассомлар союзининг аъзоси **А. А. Герасимов** қўлга киритди. **Иккинчи мукофот** ва дипломни «Молодая смена» журналининг штатсиз фотосуратчиси **Р. З. Яруллин** олди. (ЎзТАГ).

• Бу фильмни кўринг •

«ҚАНДАҲОРДА ТОБЛАНГАНЛАР»

1989 йил 15 февраль. Бу кун бизнинг тарихимиз саҳифаларида алоҳида ажралиб туради. Негаки худди шу куни қўшни Афғонистон еридан бизнинг чекланган Қуролли Кучларимиз батамом олиб чиқилди. Бироқ қатор йиллар мобайнида давом этган бу аянчли урушда қанчадан қанча йигитларимиз жон беришди, қанчалари шу уруш оқибатида ногирон бўлиб қолишди.

Шу билан бирга кўпгина йигитларимиз ҳақиқатга тик боқувчи, ҳаётга ўзгача назарда қаровчи, поклик, тўғрилик учун очиқчасига курашувчи бўлиб қайтишди...

«Ўзбекфильм» киностудиясининг янги маҳсулоти бўлмиш «Қандаҳорда тоблангандлар» тўла метражли бадиий фильми ана шундай қаҳрамонлардан бири ҳақида ҳикоя қилади.

... Оғир яраланган капитан Ҳайдаров ўзини билмаган ҳолда беҳуш ётибди. Унинг ёнига солдатлардан бири келиб турғизмоқчи. Аммо пистирмада бекиниб ётган душманнинг ўқи ёш солдат Лёняни йиқитади...

Бу қатор йиллар Афғонистонда жанг қилиб қайтган капитан Алишер Ҳайдаров учун гарчи биринчи даҳшатли ҳол бўлмаса-да эсда қоларли эди. Чунки ҳалиги солдат ўз капитанининг ёнига келмаганда душман ўқига рўбарў бўлмасди, демак уни деб жон берди.

Фильм ана шундай эпизод билан бошланса-да, асосан бизнинг Ватанимизда содир бўлган нопокликлар ҳақида кўпроқ ҳикоя қилади.

... Ҳарбий госпиталдан жавоб беришгач, капитан Ҳайдаров қамоқда ётган отасининг олдига боради. Гарчи Алишер саккиз ёшлигида отаси ташлаб кетган бўлса ҳам ота-да! Ана шу ота-болалик меҳри уларни яқинлаштиради. Ҳайдаров отаси туҳматлар натижасида қамалганини тушуниб етади ва бу воқеанинг асл сабабини аниқлашга киришади.

Кинолентани томоша қилар экансиз асар қаҳрамонининг қинғир ишларнинг устаси бўлиб кетган айрим кишиларга қарши танҳо ўзи олиб борган курашининг гувоҳи бўласиз. Бу эса унинг мағлубиятга учраши муқаррар эканлигидан далолатдир. Ахир халқимиз бежиз айтмаган: «ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса ҳам доңғи чиқмас».

Шундай қилиб Афғонистон жангларида чиниқиб, тобланиб келган капитан Ҳайдаров ўз Ватанида, она ерида содир бўлаётган қабиҳликларни кўриб уларга бефарқ қаролмайди. Ёлғиз ўзи курашади, оқибатда ўша нопок кишилар қўлида ҳалок бўлади, аниқроғи уни ўлдиришади...

Вадим Трунин ва Александр Файнберглар сценарийси асосида суратга олинган ушбу кинолентага Юрий Собитов режиссёрлик қилган. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, бу асар режиссёрнинг катта кинодаги илк ишидир.

Фильмдаги бош қаҳрамон Алишер Ҳайдаров ролини Тошкентдаги «Ёш гвардия» театрининг актёри Карим Мирҳодиев ижро этган. Шунингдек, Елена Борзова, Ато Муҳамеджанов, Мурод Ражабов, Ҳусан Шарипов, Муҳаммаджон Раҳимов ва бошқа санъаткорлар турли характердаги роллар ижро этишган. Оператор Темур Қаюмов.

Киностудиямизда яратилган ушбу фильм томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинади, деган умиддамиз.

Р. БЕРДИЕВ.

Бир қўлланма ҳақида

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК ОҚИБАТИ

Халқ хўжалигини қайта қуриш нашриёт ва матбуотчилик соҳаларидаги ишларда ҳам бир қатор янгиликларнинг қўлланилишига ёрдам бермоқда. Нашр этилаётган илмий-методик қўлланмалар ва тавсияларнинг сифат кўрсаткичлари бирмунча яхшиланиб қолди. Лекин афсуски офсет лабораториялари, картфабрика, редакция-нашриёт бўлимлари томонидан ротопринт усулида чоп этилаётган баъзи тавсия ва қўлланмаларда илмий-методик, услубий, орфографик ва пунктуацион қонуниятлар қўпол равишда бузилмоқда. Ажабланарлиси шундаки, баъзида бундай қўлланмалар нашриёт-редакцион Советларнинг ҳеч қандай қарорларисиз чиқарилмоқда.

Оқибатда айрим қўлланмалар савия жиҳатдан ўта бўш, тили эса ғализ бўлиб қолмоқда. Фикримизнинг исботи учун ЎзССР Агросаноат давлат комитети ўқув-методика кабинетининг методисти К. Муҳитдинов томонидан тайёрланган «Методик қўлланма»ни келтиришимиз мумкин.

Қўлланма техникумлар раҳбар ходимларининг иш услубларини такомиллаштиришга, кадрлар тайёрлашни яхшилашга, бошқарувни замонавий талабларга мос ҳолда олиб боришга ёрдам бериши керак. Ана шу мақсадда автор бир қатор маслаҳатлар бермоқчи бўлади. Афсуски, бу маслаҳатлар юзаки, бир томонлама бўлиб, буйруқ, топшириқ оҳангидаги «керак», «лозим» сингари сўзлар таъкидидан иборат, холос. Техникумлар фаолияти, уларнинг тажрибалари ишончли мисоллар билан таҳлил этилмаган. Баъзи техникумлар ҳақида жуда кўп фикрлар билдирилган.

Ваҳоланки қўлланма авторининг таъкидлашича, «Чиноз» совхоз, Нукус қишлоқ хўжалиги, Самарқанд, Сирдарё, Бўка қишлоқ хўжалигини механизациялаш техникумларининг тақризи (?!) остида (асосида демоқчи) нашр этилган. Лекин тақриз ёки нашрда мазкур техникумларда меҳнат қилаётган мутахассисларнинг тавсияномаси йўқ. Қўлланмада фикрлар эгасизланиб «кесим» бўлиб қолган «рухсатномалар остида» нашр этиб юборилган. Бунда ҳатто нашриёт — редакция кенгашининг тавсияси ҳам берилмаган. Партия ва ҳукумат ҳужжатларидан келтирилган иловаларнинг аниқ кўрсаткичлардан маҳрумлиги ўша фактлар учун шубҳа уйғотмайдими?!

Булар масаланинг бир томони.

Энг муҳим томони ўзбек тили —ўз она тилимизга янгича талаб қўйилаётган, ўзаро муомала, фан ва маданиятда унинг мавқеини ҳар жиҳатдан мустаҳкамлаш учун кураш бораётган ҳозирги дамларда бундай пала-партишлик, ўта саводсизлик тилимизнинг обрўсига путур етказиб қўймайдими?! Бепарволик ҳам эви билан-да! Кичкинагина қўлланмада кўплаб пунктуацион, 35 та қўпол орфографик хато ўтказиб юборилган.

Услубдаги чалкашликларни айтмайсизми! Масалан, «улар («ўзлари» сўзи қолдириб кетилган) ҳал қила оладиган масалаларни ҳам раҳбарга ҳавола қиладилар (6-бет), ...амалга оширилиши лозим («бўлган» сўзи эсдан чиқибди) вазифалар, қийинчиликлар билан таништириб боради» (8-бет), «Ўқитувчи ўз малакасини оширмаса, ўзи устида ижодий ишламаса, тор илм ва билим доирасига эга бўлиб, ўз ўқитувчиларидан маънавий жиҳатдан орқада қолиб кетади» (25-бет). Бу билан муаллиф «ўқитувчи ўқувчилардан орқада қолиб кетади» демоқчими ёки ҳақиқатан ҳам «саводли» ўқувчи «саводсиз» ўқитувчидан орқада қолиб кетади» демоқчими?!

Бугина эмас, қўлланмада автор «ғаладон», «гапдон» типидаги сўзларда ишлатилувчи — дон ясовчисидан фойдаланиб асоссиз равишда «сўзда чечанлик» ёки «нотиқлик» маъносини ифодаламоқчи бўлиб, «сўзда нутқдонлик» бирикмасини (25-бет) қўллаб қўпол хатога йўл қўяди.

Хуллас мазкур қўлланма техникумлар раҳбар ходимлари учун масъулиятсизлик билан чиқарилган тавсиядир.

Ҳ. УЗОҚОВ,
филология фанлари кандидати, доцент.

• Санъат оламида

«ХАНДА»ДАН МУХЛИСЛАР МАМНУН

Шерқўзи Ғозиев бошчилигидаги «Ханда» сатира ва юмор ансамбли Сурхондарё области бўйлаб ўзининг гастроль сафарини ўтказди. Санъат усталари Олтинсой районининг Улуғбек номли, «Олтинсой» совхозларида, «Ленинград», К. Маркс номли колхозларида, район марказидаги клубда ўзларининг «Кулган етар муродга» деб номланган концерт программаларини намойиш этдилар.

Бундан ташқари санъаткорлар Сариосиё районининг «Ленинград», «Коммунизм», «Ўзбекистон», Калинин ва Ленин номли колхозлари ҳамда «Серҳаракат» совхозида бўлишди. Шарғун шаҳри кончилари учун ҳам алоҳида концерт бердилар. Шу билан бирга Сариосиё районининг Узун посёлкасидаги стадионда катта программада ўз санъатларини намойиш этдилар.

Бу ижодий сафар давомида «Ханда» ансамблининг ижодкорларидан Шерқўзи Ғозиев, Санобар Раҳимова, Ўсар Юсупов, Мансур Раҳимов, Мавлуда Турдиева, Нуриддин Сайдалиев ва Зиёдулла Абдуллаев ўзларининг лирик ва ҳажвий қўшиқлари, интермедия ва миниатюралари, ҳажвия ва пародиялари билан колхозчи ҳамда совхоз ишчиларини, чорвадор, соҳибкор, пиллакор ва кончиларнинг кўнгилларини шод қилиб қайтдилар.

Энди ижодий коллектив Душанбе шаҳрига сафар қилиб, қардош тожикистонлик томошабинларни ўз санъати билан мамнун этади.

Р. ҚУДРАТОВ.

Спорт

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

● **ФУТБОЛ бўйича биринчи лига командалари ўртасида мамлакат чемпионатининг бешинчи тур ўйинлари бўлиб ўтди. Тошкентнинг «Пахтакор» командаси мусобақаларни муваффақиятли бошлаган Марказий армия спорт клуби командасини қабул қилди. Майдонга тушибоқ меҳмонлар ташаббусни ўз қўлига олиб, тошкентлик футболчилар дарвозасига кетма-кет ҳужумлар уюштира бошладилар ва еттинчи минутда ярим ҳимоячи Сергей Крутов тўп киритди. Бу мазкур ўйиндаги ягона ҳал қилувчи тўп бўлди. Шундай қилиб, «Пахтакор» ўз майдонида биринчи бор мағлубиятга учради. Ҳамшаҳарларимиз беш ўйиндан сўнг бор йўғи тўрт очко тўпладилар.**

Қолган ўйинларда қуйидаги натижалар қайд қилинди: «Металлург» — «Торпедо» — 1:2, АСК (Р) — «Котайк» — 0:2, «Спартак» — «Нистру» — 2:0, «Нефтчи» — «Таврия» — 3:1, «Динамо» (Бт) — «Даугава»— 0:0, «Кубань» — АСК «Карпати» — 2:0, «Қайрат» — «Кузбасс» — 1:0, «Геолог» — «Факел» — 0:0, «Шинник» —«Ростсельмаш» — 3:3, «Динамо» (Ст) — «Гурия» — 1:1.

* * *

Иккинчи лига еттинчи зонасида иштирок этаётган Фарғонанинг «Нефтяник» коллективи саккизинчи турда Чирчиқнинг «Сельмашевец» командасини ўз майдонида 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, ягона пешқадам бўлиб олди. Чемпионатни муваффақиятли бошлаган Тошкентнинг «Трактор» командаси эса кутилмаганда ўз майдонида Тўрткўлнинг «Целинник» коллективига 0:2 ҳисобида ютқазиб қўйди. Қолган ўйинлар қуйидаги натижалар билан якунланди: «Сурхон» — «Автомобилист» — 4:1, «Вахш» — «Хўжанд» — 0:0, «Зарафшон» — «Ёшлик» — 0:0, «Копет-Доғ» — «Навбаҳор» — 2:1, «Соҳибкор» — «Жайхун» — 1:0, «Динамо» — «Ахал» ЦОП — 1:0. «Косонсойчи» — АСК—РФОСММ — 1:0.

*

● ШАҲАР экологияси мусаффолигини таъминлашда Тошкент шаҳар Давлат автомобиль инспекцияси ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда. ГАИ инспекторлари шаҳарнинг гавжум кўчаларида махсус кўчма лабораториялар ёрдамида атроф-муҳитни муҳофаза қилмоқдалар. Суратда: ГАИ катта инспектори Ф. Салаватова «Жигули» автомашинасини текширишдан ўтказмоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

*

Навбатдаги қабул

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик Совети навбатдаги қабулни бугун — 27 апрель пайшанба куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик Советининг аъзоси, юрист А. Ҳасанов қабул қилади.

Бизнинг адрес: Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИЛИК СОВЕТИ ҚАБУЛХОНАСИ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги

М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

28 АПРЕЛЬ СОАТ 19.30 ДА

КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артисти
ҚИЗЛАРХОН ДЎСТМУҲАМЕДОВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Фаттоҳхон МАМАДАЛИЕВ

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети қошидаги Юнус Ражабий номли мақомчилар ансамбли солистлари:
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
Исмоилжон ва Исроилжон ВАҲОБОВлар;
Ҳасан РАЖАБИЙ, Ҳуррият ИСРОИЛОВА,.
Республика мақомчилар конкурсларининг лауреатлари:
Раҳматжон ҚУРБОНОВ, Маҳмуд ТОЖИБОЕВ.

ПРОГРАММАНИ — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассаларида сотилмоқда.

МАКТАБЛАР, ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ, ТЕХНИКУМЛАРНИНГ ДИРЕКТОРЛАРИ, ШУНИНГДЕК ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА 1990 ЙИЛ УЧУН ХУСУСИЙ ВА ИДОРАВИЙ ОБУНА БЎЛИШ

1 ОКТЯБРДА ЯКУНЛАНАДИ

Яъни, янги ўқув йили бошлангандан кейин бир ой ўтгач обуна тугайди.

Сизларга олдиндан, ёзги каникуллар бошланишига қадар идоравий обуналарни расмийлаштириб қўйишни, шунингдек ҳамма мактаб ўқувчилари ва ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар талабаларининг келгуси йил учун зарур нашрларга ёзилишлари ҳақида ғамхўрлик кўрсатишларингизни тавсия этади.

1990 йил учун газета ва журналларга хусусий обуна барча алоқа узеллари ва бўлимлари, «Союзпечать» агентлиги, шунингдек иш ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан эркин равишда қабул қилинади.

Ташкилотлар ва ўқув юртларидан 1990 йил учун газета ва журналларга идоравий обуна чекланмаган равишда «Союзпечать» агентликлари томонидан эркин тарзда қабул қилинади.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ «СОЮЗПЕЧАТЬ» АГЕНТЛИГИ.

ДИҚҚАТ:

ЮҚОРИ БОСИМЛИ КАМ ОЛТИНГУГУРТЛИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ!

СИЗНИНГ РАЙОНИНГИЗ ТЕРРИТОРИЯСИ БЎЙЛАБ УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИММАТБАҲО ИНШООТ — «ШЎРТАН-СИРДАРЁ», «ТОШКЕНТ ВА ЯНГИ АНГРЕН ГРЭСи» КАМ ОЛТИНГУГУРТЛИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТГАН.

ЮҚОРИ БОСИМЛИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ ЁНҒИН ЧИҚИШ ВА ПОРТЛАШ ХАВФИ БЎЛГАН ОБЪЕКТ ҲИСОБЛАНАДИ. БУ ГАЗ ҚУВУРИ БЎЙЛАБ ТРАНСПОРТИРОВКА ҚИЛИНАЁТГАН КАМ ОЛТИНГУГУРТЛИ ГАЗ ХАВФЛИ ЗАҲАРЛОВЧИ ХОССАЛАРГА ЭГАДИР.

Хавфсизлик мақсадларида «Шўртан-Сирдарё», «Янги-Ангрен ва Тошкент ГРЭСи» газ қувурининг муҳофаза зонасида (газ қувурининг ҳар икки томони бўйлаб 500 метрли масофада);

ҚУЙИДАГИЛАР ҚАТЪИЙ МАН ҚИЛИНАДИ:

Бирон-бир иморатлар қуриш, дала шийпонлари, ғалла хирмонлари ва заправка пунктларини жойлаштириш, ҳайвонлар суғориладиган сувлоқлар ва қўралар ташкил қилиш, силос сақланадиган чуқурлар қазиш, пичан ғарамлаш, пахтани қуритиш ва сақлаш учун майдончалар қилиш, қум-шағал ва бошқа карьерлар барпо этиш, ахлат тўплаш, сомон ва қишлоқ хўжалик чиқитларини ёқиш, одамлар, ҳайвонлар, техника ва бошқа моддий бойликларнинг тўпланишига йўл қўйиш.

Газ қувурининг муҳофаза зонасида олиб бориладиган қишлоқ хўжалик ва қурилиш-монтаж ишлари, шунингдек, газ қувурининг муҳофаза зонасига туташадиган ҳар қандай иншоотлар қурилишини лойиҳалаштириш унинг бирон-бир коммуникациялар билан кесишуви фақат «Узбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармаси билан келишилган ҳолда ва ана шу бошқарма томонидан белгиланган техникавий шароитларда бажарилиши керак.

«Узбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармасининг адреси: Тошкент шаҳри, ГСП, Педагогика кўчаси, 31 «а» уй. Телефонлар: 56-38-07, 56-40-18.

ЁДИНГИЗДА БЎЛСИН!

ЮҚОРИДА АЙТИЛГАН ҚОИДАЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШИ — СИЗНИНГ ХАВФСИЗЛИГИНГИЗ ГАРОВИДИР!

«Узбектрансгаз» магистраль газ қувурлари бошқармаси.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ УЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаётн — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 01189 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б—1593. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12